

Управління культури і туризму
Харківської обласної державної адміністрації
Харківська обласна універсальна наукова бібліотека

К А Л Е Н Д А Р

**ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ
ХАРКІВЩИНИ НА 2011 РІК**

*Рекомендаційний
бібліографічний покажчик*

ХАРКІВ 2010

2

Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2011 рік : рек. бібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Харк. обл. держ. адмін. ; Харк. обл. універс. наук. б-ка. – Х., 2010. – 64 с.

Універсальне довідково-бібліографічне видання “Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини” видається ХОУНБ з 1977 р. Посібник містить матеріали про визначні події суспільно-політичного, громадського та культурного життя області, ювілеї уродженців краю та видатних діячів, життя і діяльність яких пов'язана з Харківщиною.

Покажчик складається з трьох розділів і відкривається хронікою подій з історії Харківщини. Далі, у другому розділі читачі знайомляться з переліком дат 2011 р. Зірочкою (*) позначені ті дати, до яких у третьому розділі подаються інформаційні довідки та бібліографічні списки. У бібліографічних списках література розміщено в логічній послідовності.

Видання розраховане на бібліотекарів, які пропагують краєзнавчу літературу, а також лекторів, вчителів та усіх читачів, що цікавляться краєзнавством.

Радимо використовувати покажчик для відзначення ювілейних і пам'ятних дат краю. Він допоможе в організації книжкових виставок, переглядів; проведенню масових заходів.

Відбір літератури закінчено в липині 2010 р.

Укладачі	Л.О.Сашкова, Л.М.Конопля
Редактори	Г.М.Єрофєєва, Л.І.Єпішева
Комп'ютерний набір	Л.М.Конопля
Комп'ютерна верстка	Л.М.Конопля
Відповідальна за випуск	Н.І.Шостко

Розділ I

ХРОНІКА ПОДІЙ З ІСТОРІЇ ХАРКІВЩИНИ

НА 2011 РІК

- 1601** **410 років тому**
– Засновано с. Сінне Богодухівського району
- 1641** **370 років тому**
– Засновано смт Кочеток Чугуївського району
- 1646** **365 років тому**
– Засновано м. Валки
– Засновано смт Печеніги
– Засновано с. Колонтаїв Краснокутського району
- 1651** **360 років тому**
– Засновано смт Краснокутськ
Див.: Календар знаменних та пам'ятних дат Харківщини на 2001 рік. – Х., 2000. – С. 29-32.
– Засновано м. Ізюм
- 1656** **355 років тому**
– Видано наказ московського царя Олексія Михайловича про виділення Харкова в самостійне воєводство та про призначення воєводою Воїна Селіфонтова
- 1656–**
1659 – Розпочалось будівництво Харківської фортеці
- 1666** **345 років тому**
– Засновано с. Геніївка Зміївського району
- 1671** **340 років тому**
– Засновано смт Савинці Балаклійського району
- 1676** **335 років тому**
– Засновано с. Хрущова Микитівка Богодухівського району
- 1686** **325 років тому**

- Засновано с. Мілова Балаклійського району
- 1696** **315 років тому**
- Засновано смт Березівка Харківського району
- 1706** **305 років тому**
- Засновано с. Нижній Бурлук Шевченківського району
- 1726** **285 років тому**
- В Харкові за ініціативи єпископа Белгородського Єпіфанія Тихорського і генерал-губернатора Слобідської України князя М.Голіцина засновано Свято-Покровський чоловічий монастир з колегіумом – першим вищим навчальним закладом на Лівобережжі
- 1731** **280 років тому**
- Засновано м. Красноград (до 1922 р. – Костянтиноград)
- Засновано с. Жовтневе (до 1936 р. – с. Колупаївка) Харківського району
- 1736** **275 років тому**
- Засновано смт Рогань Харківського району
- 1761** **250 років тому**
- При Харківському колегіумі відкрито першу міську бібліотеку
- 1771–** – Споруджується Успенський собор
- 1783**
- 1781** **230 років тому**
- 21** – Згідно з царським указом одночасно затверджено герби Харкова та 14 повітових міст
- вересня* Харківського намісництва
- 1791** **220 років тому**
- Відкрито перший театр в Харкові у дворі генерал-губернаторського будинку (нині територія Харківської інженерно-педагогічної академії). Припинив роботу в 1796 р.
- 1796** **215 років тому**
- грудень* – Ліквідовано Харківське намісництво й відновлено Слобідсько-Українську губернію в межах 1765 р.
- 1806** **205 років тому**
- Богодухівський район, с. Кручик. В.Н.Каразін відкрив першу народну школу
- 1811** **200 років тому**
- Створено “Харківське товариство благодіяння” (діяло до 1817 р.). У ньому активно працювали брати Г.Ф. та А.Ф.Квітки. Товариство допомогло 140 родинам, за його сприянням відкрито інститут шляхетних дівчат
- 1811–** – Діяльність науково-просвітницького товариства (філотехнічного), організованого у
- 1818** своєму маєтку відомим громадським діячем В.Н.Каразіним для розповсюдження досягнень науки і техніки та сприяння розвитку промисловості та піднесення економіки Півдня Росії

- 1816** **195 років тому**
- В Харкові почали видаватися перші українські часописи: “Украинский вестник” (літературно-художній, науковий та громадсько-політичний) та “Харьковский Демокрит” (журнал сатири та гумору)
 - Засновано інститут землеробного господарства (нині Харківський національний аграрний університет ім. В.Докучаєва)
- 1821** **190 років тому**
- Засновано с. Закутнівка Первомайського району
- 1831** **180 років тому**
- 21 травня*
- В Харкові вийшов перший номер літературного збірника “Украинский альманах” (видання І.Срезневського та І.Росковшенка), де друкувалися твори Є.Гребінки, Л.Боровиковського та ін.
- 1841** **170 років тому**
- У Харкові споруджено перший кам’яний театральний будинок (архітектор А.Тон) (нині Харківський державний академічний драматичний театр ім. Т.Шевченка). Довгий час театр був в руках антрепренерів, перший з яких – Л.Млотковський
- 1846** **165 років тому**
- 9-16 червня*
- У Харкові перебував В.Белінський разом з М.Щепкіним. Він відвідав спектаклі в театрі, де виступав актор, побував в університеті та громадській бібліотеці, зустрічався з молоддю міста
- 1851** **160 років тому**
- 19 жовтня*
- З ініціативи професора ветеринарії Р.Пільгера засновано Харківський ветеринарний інститут (нині Харківська державна зооветеринарна академія)
- 1856** **155 років тому**
- Відкрито жіночу школу (нині Харківська гімназія № 6 з поглибленим вивченням англійської мови)
- 1861** **150 років тому**
- З ініціативи професора В.Грубе створено Харківське науково-медичне товариство. При ньому відкрито одну з перших в країні медичну бібліотеку (нині Державна наукова медична бібліотека)
 - Створено міський Купецький банк – першу муніципальну фінансово-кредитну установу в Україні
 - Вперше в Росії опубліковано в журналі “Русский вестник” великий твір про італійського революціонера “Записки гарибальдийца”. Автор – харків’янин Л.І.Мечников
- 20-24 липня*
- Харків відвідав М.Добролюбов. Він зустрічався з артистом Л.Самсоновим (з яким разом навчався в головному педагогічному інституті), із письменником Г.Данилевським, який ознайомив критика зі своїм романом “Втікачі з Новоросії”
- 1866** **145 років тому**

жовтень – Організовано Харківське товариств споживачів

1871 **140 років тому**

- Відкрито залізничне училище (професійно-технічне училище залізничників)
- На центральних вулицях і площах Харкова з'явилося перше газове освітлення

2 вересня – Розпочав діяльність перший в Україні акціонерний Земельний банк

12 червня – В Харкові засновано відділення Російського музичного товариства, при якому в 1883 р. відкрито музичне училище. Його першим директором був І.Слатін

1881 **130 років тому**

- В Харкові проведено першу лінію міського водопроводу
- Створено Харківське фармацевтичне товариство
- Вийшов перший номер щоденної газети “Южный край”. З 1881 по 1917 рр. вийшло 13935 номерів цього часопису з історії краю

1886 **125 років тому**

- Засновано бібліотеку Пастерівського інституту щеплень (нині Бібліотека інституту мікробіології та імунології ім. І.Мечникова АМН України)
- Засновано с. Олександрівка Ізюмського району
- Харківський район, м. Мерефа. Відкрито медичний ліцей

8 жовтня – Відбулося урочисте відкриття Громадської бібліотеки з фондом у 1700 книг. Її засновниками були Б.Філонов, О.Гурський, Д.Багалій, М.Сумцов (нині Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г.Короленка)

14 грудня – З ініціативи історико-філологічного товариства при Харківському університеті відкрито міський промислово-художній музей. Петербурзька Академія мистецтв подарувала музею багату колекцію (12 античних бюстів, 10 статуй, 36 картин вітчизняних художників та добірки орнаментів)

1891 **120 років тому**

- Засновано Харківський машинобудівний завод “Світло шахтаря”
- Засновано с. Верхня Орілька Первомайського району
- В Харкові організовано метеорологічну службу

21 січня – Відкрито Харківський ломбард (нині в цьому будинку розташовано Харківський історичний музей)

27 жовтня – В Харкові засновано товариство послідовників гомеопатії під головуванням А.Телятнікова

1 грудня – Відкрито Першу харківську безплатну народну бібліотеку-читальню Харківського товариства грамотності

1896 **115 років тому**

- Відкрито обласну клінічну лікарню
- Відкрито Харківську гомеопатичну школу
- Засновано Харківський лакофарбовий завод “Красный химик”
- * – Відкрито кондитерську фабрику “Жорж Борман” (нині корпорація “Бісквіт-Шоколад”)
- Засновано Мереф'янський скляний завод
- Засновано смт Шевченкове (до 1922 р. – Булацелівка)
Див.: Календар знаменних та пам'ятних дат Харківщини на 2001 рік. – Х., 2000. – С. 32-34.
- січень* – м. Балаклія. Відкрито народну бібліотеку-читальню, засновану комітетом сільських бібліотек Харківського товариства грамотності
- 21 січня* – Відкрито Ізюмську громадську бібліотеку
- 6 вересня* – Розпочалося будівництво Різдяно-Богородичної (Каплунівської) церкви (архітектор О.Бекетов)
- 15 листопада* – Відкрито училище для глухонімих (нині спеціальна школа-інтернат). Його засновником і завідуючим був священник В.Ветухов
- 3 грудня* – Освячено Озернянську церкву, збудовану біля Покровського собору (архітектор В.Немкін)
- 4 грудня* – В оперному театрі фотограф А.Федецький продемонстрував удосконалений ним кінематограф. Були показані сцени джигітовки І-го Оренбурзького козацького полку, картини виїзду їх Імператорських Величеств
- 1901 110 років тому**
- За ініціативи великого російського вченого Д.Менделєєва було створено першу в Україні Харківську перевірочну палату (нині ННЦ “Інститут метрології”)
- 5 січня* – Відкрито юридичне товариство під керівництвом ректора Харківського університету професора М.Куплеваського
- 14 жовтня* – Освячено Благовіщенську церкву
Див.: Календар знаменних та пам'ятних дат Харківщини на 2001 рік. – Х., 2000. – С. 29.
- 1906 105 років тому**
- Відкрито Вищі жіночі курси Н.Невіандт з юридичним, а згодом історико-філологічним та медичним відділеннями
- Засновано Ізюмську пивоварню
- 19 квітня* – Відкрито першу лінію електричного трамваю, яка з'єднала центр міста з Балашовським вокзалом
- 26 серпня* – Засновано м. Південний Харківського району
- 1 листопад* – Засновано Харківське товариство любителів природи при Харківському університеті (перший голова В.І.Талієв)

a

1911 100 років тому

- В Харківському повіті налічувалася 101 народна бібліотека
 - січень* – В Харкові відбувся I Всеросійський селекційний з'їзд
 - 9 травня* – На Харківському іподромі авіатор С.Уточкін на аероплані “Ласточка” А.Лельє перебував у польоті на висоті 150 метрів протягом 7 хвилин
 - червень* – На I Всеросійському з'їзді з бібліотечної справи (Петербург) з доповідями виступили представники Харківської бібліотечної громадськості: К.Рубинський, О.Дідріхсон, Л.Хавкіна
 - 11 липня* – Відкрито клуб автомобілістів
 - 1 серпня* – Відкрито Нетеченський міст
 - 4 серпня* – В Харкові відбулось засідання повітроплавної секції, де були розглянуті питання щодо видання спеціального журналу з авіації, проведення повітроплавної виставки, діяльності Харківської технічної школи з підготовки повітроплавців
 - 9 серпня* – В Харкові почалось будівництво чергової електричної станції (перша потужністю 400 кВт була збудована в 1897 р.). Станція будувалася на бетонних палях, що тоді було інженерною новинкою. Пуск станції відбувся восени того ж року
 - 16 жовтня* – м. Балаклія. Відкрито районну лікарню
 - 24 листопад* – С.Рахманінов виступив з концертом на сцені оперного театру
- a*

1916 95 років тому

- 11 червня* – В Харкові відбувся I педагогічний з'їзд

1921 90 років тому

- Відкрито клуб чекістів (нині Палац культури ім. В.І.Леніна)
- Відкрито Харківський художній технікум (з серпня 2001 р. – Харківська державна академія дизайну і мистецтв)
- Засновано Ізюмський приладобудівний завод
- смт Краснокутськ. Засновано районну бібліотеку
- 21 травня* – Засновано перший в Україні фармацевтичний інститут на базі хіміко-фармацевтичного відділення Харківського медичного інституту (нині Національний фармацевтичний університет)
- 17 серпня* – Відкрито Будинок преси. На відкритті нарком освіти РРФСР А.Луначарський прочитав нову п'єсу “Освобожденный Дон-Кихот»

1926 85 років тому

- В Харкові почав працювати Державний український драматичний театр “Березіль”, заснований у 1922 р. в Києві. Очолював театр Лесь Курбас
- Засновано Харківський деревообробний завод

- Засновано Харківський завод електротранспорту
- Відкрито дитячу музикальну школу № 1 ім. Л.Бетховена
- Валківський район. Відомим вченим-ботаніком М.Вавиловим засновано парк місцевого значення “Литвинівка”, розташованого поблизу однойменного селища у 8 км від м. Валки. З 1984 р. – парк-пам’ятник садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення
- Засновано смт Есхар Чугуївського району
- Засновано с. Перемога Лозівського району
- 10 січня – У Харкові створена Всеукраїнська наукова асоціація сходознавства з історико-етнографічним і політико-економічним відділенням. Почесними членами ВУНАС були академіки В.Бартольд, В.Бузескул, І.Крачковський, С.Ольденбург та ін.
- травень – За наказом наркома освіти УРСР засновано Курязьку дитячу виховну колонію
- 7 травня – В Харкові Раднарпром України прийняв декрет про організацію робочих факультетів (робфаків)
- 8–13 травня – В Харкові відбувся I Всеукраїнський з’їзд архівних працівників, на якому було обговорено роботу центральних архівів управління УРСР, питання архівознавства, видавництва та підготовки кадрів
- 12 вересня – Відкрито стадіон “Металіст”
- 17 вересня – На базі авіаремонтних майстерень “Укрповітряшлях” засновано Харківський авіаційний завод
- 21 листопада – Відбулась урочиста закладка фундаменту головного корпусу будинку Держпрому
- 1931 80 років тому**
- Засновано підприємство з виробництва біологічних ветеринарних препаратів (нині Харківська державна біологічна фабрика)
- Розпочав роботу завод з випуску канатних доріг та кабельних кранів (нині Харківський завод підйомно-транспортного обладнання)
- Засновано Харківський завод пластмас (нині “Харпластмас”)
- Засновано Харківське виробниче торговельне хутрове об’єднання (нині “Українське хутро”)
- м. Куп’янськ. Відкрито медичне училище (нині Куп’янський медичний коледж ім. М.Шкарлетової)
- 1–3 травня – В Харкові відбулася I Всеукраїнська музична олімпіада, в якій брали участь понад 60 професійних і самодіяльних колективів і понад 2 тис. виконавців
- 5 травня – Засновано районну газету “Правда Барвінківщини” (нині “Вісті Барвінківщини”)
- 8 травня – Засновано Харківський завод “Точмедприлад”
- 5 червня – Відкрито перший в республіці, найбільший в місті та на Україні спортивний комбінат

“Динамо” (нині стадіон “Динамо”)

11 вересня – Троє харків’ян М.Погребецький, Б.Тюрин, Ф.Зауберер здійснили найвизначніше альпінійське досягнення тих років – сходження на легендарну вершину Хан-Тенгри (7010 м), яку на той час вважали найвищою точкою Тянь-Шаня

1 жовтня – Вступив в дію і випустив перший трактор ХТЗ ім. С.Орджонікідзе

31 жовтня – Відбулося закладення міського парку ім. Артема

грудень – Засновано училище тилу (нині Військовий інститут внутрішніх військ МВС України)

1936 75 років тому

- Засновано Харківський верстатобудівний завод
- Засновано Харківський метизний завод
- Засновано бібліотеку Харківського Будинку вчених
- Створено Орджонікідзевський район м. Харкова
- м. Барвенкове. Відкрито красзнавчий музей

1941 70 років тому

- Засновано Харківський завод шампанських вин

кінець вересня – 25 жовтня – Оборонні бої радянських військ на підступах до Харкова

16 жовтня – Завершено евакуацію 26 найбільших підприємств міста

20 жовтня – Евакуйовано ХТЗ

25 жовтня – Після жорстоких боїв радянські війська залишили Харків. Початок окупації Харкова німецько-фашистськими військами

листопад – лютий 1943 – У Харкові діяв підпільний обком КП(б)У під керівництвом І.Бакуліна

грудень – Масовий розстріл населення у Дробицькому яру

8 грудня – Евакуйований Харківський завод ім. Комінтерну випустив першу партію танків Т-34

1946 65 років тому

- Збудовано Харківський плитковий завод
- Створено Український НДІ протезування, протезобудування і відновлення працездатності
- Засновано завод “Будгідроприлад”
- Відкрито хіміко-фармацевтичний технікум

- При Харківській філармонії створено оркестр народних інструментів (нині ансамбль народної музики)
- Засновано Харківську фармацевтичну фабрику
- Закладено сквер Перемоги (по вул. Сумській)
- м. Барвінкове. Засновано районну бібліотеку
- м. Зміїв. Відкрито дитячу бібліотеку

9 липня

- Введено в дію Харківський завод важкого машинобудування “Електроважмаш”

1951

60 років тому

- Засновано Харківський завод сантехвиробів
- Засновано обласне підприємство “Декоративне садівництво”
- На відзнаку 8-ї річниці звільнення Харкова від фашистських загарбників на схилі Університетської горки було створено новий сквер на місці зруйнованого будинку старого Пасажу. Роботи проводились методом народної будови за проектом архітекторів Г.Вегмана та І.Жихкіна
- м. Куп’янськ. Засновано районну бібліотеку

4 грудня

- Відкрито Харківську обласну універсальну наукову бібліотеку
Див.: Календар знаменних і пам’ятних дат Харківщини на 2006 рік. – Х., 2005. – С. 53-56.

1956

55 років тому

- Селекційну станцію реорганізовано в НДІ рослинництва, селекції та генетики (нині Інститут рослинництва ім. В.Юр’єва УААН)
- Засновано Український НДІ ґрунтознавства та агрохімії (нині Інститут ґрунтознавства та агрохімії ім. О.Соколовського, ННЦ)
- В Харкові на площі Дзержинського (нині Свободи) закладено пам’ятник В.Леніну
- В Харкові розпочались вітчизняні радіоастрономічні дослідження
- Побудовано Ізюмський оптико-механічний завод
- Засновано смт Комсомольське Зміївського району
- Засновано смт Червоний Донець Балаклійського району

січень

- Вийшов перший номер нового літературно-художнього і громадсько-політичного журналу “Прапор” (нині “Березіль”) організації Спілки письменників України

8 липня

- Відкрито дочірнє підприємство “Шебелинкагазпром” акціонерного товариства “Укргазпром”

4

листопад

а

- м. Чугуїв. Відкрито пам’ятник художнику І.Репіну (скульптор М.Манізер)

1961

50 років тому

- Організовано Балаклійське державне лісове господарство. Площа лісового фонду – 28,3 тис. га

- 1966** **45 років тому**
- Барвінківський район. Відкрито шар бурого вугілля. Родовище названо Новодмитрівським
- 29 березня – Став до ладу Лозівський ковальсько-механічний завод
- 5 серпня – Підписано Акт дружби між виконкомом Харківської міськради і радою муніципалітету м. Болонья (Італія)
- 1971** **40 років тому**
- Почав роботу новостворений Харківський науковий центр АН УРСР (нині Північно-Східний науковий центр НАН України й МОН України)
 - Збудовано та введено в експлуатацію підвісну канатну дорогу протяжністю 1687 м
 - Засновано Чугуївський завод паливної апаратури
- березень – Засновано Всесоюзний НДІ з охорони вод (нині Український НДІ екологічних проблем)
- 1976** **35 років тому**
- Відкрито Палац водних видів спорту “Акварена” (архітектор П.Аречкін)
- 11 листопада – В Харкові створено театр дітей “Тимур”, керівник В.Сідін – театральний педагог, лауреат муніципальної премії
- 4 грудня – Засновано молодіжний театр “Мадригал”
- 1981** **30 років тому**
- Створено обласну клінічну травматологічну лікарню
 - В Харкові на вулиці 23-го Серпня відкрито пам’ятник воїнам-визволителям (скульптори В.Агібалов, М.Овсянкін, С.Светлорусов, Я.Рик, архітектори І.Алферов, А.Максименко)
- 1986** **25 років тому**
- 1 червня – В Успенському соборі відкрито Будинок органної музики
- 1 вересня – Відкрито загальноосвітню школу-інтернат спортивного профілю зимових видів спорту (нині Харківське обласне вище училище фізичної культури і спорту)
- жовтень – Створено музей метрології в Національному науковому центрі “Інститут Метрології”
- 1991** **20 років тому**
- Засновано музей народного мистецтва Слобожанщини. З 1994 р. є філією Харківського художнього музею
 - Засновано виробничо-торговельну фірму “Еліта” (нині швейна фабрика “Еліта”)
 - Засновано Харківське товариство польської культури
 - Групою художників-ентузіастів створено творче об’єднання “Слобожанське буриме”

- Відкрито обласне відділення Національного банку України
- смт. Печеніги. Засновано районну бібліотеку
- 11 лютого* – м. Зміїв. Засновано державний краєзнавчий музей
- 19 березня* – У харківському пологовому будинку № 5 народилася перша в Україні дитина, яку зачато штучним шляхом
- вересень* – Започатковано фестиваль “Харківські асамблеї” (нині Міжнародний). Організатор та ідеолог фестивалю – народна артистка України, ректор Харківського університету мистецтв Т.Веркіна
- 15 травня* – Організовано обласний спеціалізований диспансер радіаційного захисту населення – науково-клінічний центр для лікування хворих, що побували в зоні Чорнобильської АЕС
- 29 травня* – Створено перший приватний ВНЗ – Харківський гуманітарний університет “Народна українська академія”
- 20 жовтня* – Відкрито новий оперний театр із залом на 1600 місць та малим залом на 400 місць
- 1 листопада* – Засновано Харківський інститут управління
- листопад* – Відкрито комерційний банк “Базіс”
- грудень* – Утворено Печенізький район
- 1996 15 років тому**
- Відкрито Харківський міжрегіональний центр з планування сім’ї і репродукції людини
- Засновано Харківський гуманітарно-технічний інститут
- Створено Асоціацію молодих вчених та спеціалістів м. Харкова
- За ініціативи Харківського та Белгородського обласних управлінь освіти вперше проведено Міжнародний конкурс “Учитель року”
- IX сесія Харківської міської ради XXII скликання затвердила Положення про герб міста та його опис
- В Харкові відбувся перший Міжнародний фестиваль традиційної народної культури “Покуть”
- Відкрився один з найбільших в Україні оптово-роздрібний центр “Барабашово”
- 4 квітня* – Харківський район, с. Нескучне. На могилі Є.Лансере встановлено пам’ятний знак (автор проекту огорожі і хреста В.Курило)
- 26 квітня* – Відкрито пам’ятний знак жертвам Чорнобильської катастрофи у парку “Зелений гай” Орджонікідзевського району м. Харкова
- 29 листопад* – Засновано Харківську міську художню галерею (нині Харківська муніципальна галерея ім. С.Васильківського)

a

- 7 грудня* – Відкрито пам’ятник і меморіальні дошки, присвячені О.Масельському (пам’ятник на могилі О.Масельського на кладовищі № 2 по вул. Пушкінській, 102; меморіальні дошки на будинку Держпрому, де він працював з 1983 р. до 1996 р. і на будинку № 17 по вул. Гіршмана, де він жив з 1979 р. до 1996 р.)
- 14 грудня* – Відкрито Харківський музей Голокосту. Засновник і директор Л.Воловик
- 20 грудня* – Створено Східну регіональну митницю з місцем дислокації у м. Харкові
- 2001 10 років тому**
- Засновано фестиваль-конкурс сатири і гумору “Шельменко вітає”
- 22 березня* – Підписано Угоду про торгово-економічне, науково-технічне і культурне співробітництво між виконкомом Харківської міської ради та Урядом Москви
- 23 квітня* – Підписано Угоду про співробітництво між виконкомом Харківської міської ради та Самоврядуванням м. Каунас (Литовська Республіка)
- 29 травня* – На вул. Лермонтовській, біля центрального корпусу Харківського гуманітарного університету “Народна українська академія”, відкрито монумент “Вогонь знань”, на честь 10-річного ювілею цього закладу (скульптор К.Мамедов)
- 1 червня* – Відкрито один із найбільших книжкових магазинів в Україні “Books”
- серпень* – У Харкові створено Український державний науково-технічний центр “Енергосталь” – науково-дослідну, проектно-конструкторську і виробничу установу
- 10 серпня* – На честь 2000-ліття Різдва Христового на території Свято-Покровського монастиря відкрито пам’ятник (скульптор І.Ястребов, архітектор М.Ядченко)
- 19 серпня* – м. Дергачі. Відкрито пам’ятник Т.Шевченку (скульптори О.Шауліс, О.Демченко, В.Семенюк)
- 24 серпня* – На площі Рози Люксембург відкрито монумент Незалежності Україні (скульптор О.Рідний, архітектор Ю.Спасов)
- 30 вересня* – У Байкальському провулку м. Харкова відкрито пам’ятник видатній співачці К.Шульженко (скульптор М.Овсянкін, архітектор О.Жук)
- 18 жовтня* – Підписано Угоду про поріднення міст Харкова і Белгорода
- 14 грудня* – Підписано Угоду про встановлення партнерських зв’язків між м. Харковом і м. Нижній Новгород (Російська Федерація)
- 2006 5 років тому**
- 8 січня* – Вперше в Україні почав курсувати новий вид транспорту – рейковий автобус за маршрутом Двурічне – Харків-Пасажирський
- 18 травня* – Відкрито нову тютюнову фабрику ЗАТ “Філіп Моріс Україна”
- 25 квітня* – Відкрито пам’ятник “Героям-Чорнобильцям”

Розділ II

ЗНАМЕННІ ТА ПАМ'ЯТНІ ДАТИ ХАРКІВЩИНИ НА 2011 РІК

- 2 січня* – 110 років від дня народження **Григорія Яковича Козаченка** (1901–1970), українського актора. Працював у Харківському українському драматичному театрі ім. Т.Г. Шевченка (з 1931)
- 105 років від дня народження **Григорія Абрамовича Фінаровського** (1906–1979), українського композитора
- 5 січня* – 105 років від дня народження **Бориса Олександровича Балабана** (1906–1959), українського режисера і актора, драматурга. Очолював Харківський театр музичної комедії (1925–1934)
- 95 років від дня народження **Миколи Йосиповича Сильванського** (1916–1985), українського композитора, піаніста, педагога
- 5 січня* – 80 років від дня народження **Володимира Зямовича Бенгуса** (1931), українського фізика
- 6 січня (6 лютого¹)* – 100 років від дня народження **Федора Сергійовича Мар'єнка** (1911–1971), українського прозаїка
- 6 січня* – 70 років від дня народження **Геннадія Олексійовича Близнецова** (1941), українського спортсмена-легкоатлета
- 8 (20¹) січня* – 175 років від дня народження **Дмитра Миколайовича Кропоткіна** (1836–1879), харківського губернатора (1870–1879)
- 8 січня* – 110 років від дня народження **Володимира Миколайовича Владка** (1901–1974), прозаїка
- 85 років від дня народження **Семена Михайловича Кацевича** (1926), українського живописця
- 9 січня* – 100 років від дня народження **Василя Федоровича Мироненка** (1911–1964), українського графіка
- 11 січня* – 50 років від дня народження **Ігоря Анатолійовича Гайдєнка** (1961), українського композитора, педагога
- 14 січня* – 215 років від дня народження **Миколи Івановича Бахтіна** (1796–1869), літературного критика та державного діяча
- 85 років від дня народження **Василя Петровича Самойлова** (1926–2007), українського письменника
- 15 січня* – 80 років від дня народження **Галини Григорівни Готвянської** (1931), майстрині художньої вишивки і ткацтва, уродженки с. Козіївки Краснокутського району
- 17 січня* – 90 років від дня народження **Бориса Андрійовича Шрамка** (1921), українського історика-археолога, професора ХНУ ім. В.Каразіна
- 18 січня* – 105 років від дня народження **Івана Яковича Трашутіна** (1906–1986), радянського

конструктора, одного із засновників двигуна для танка Т-34, арктичного всюдихода “Харьковчанка”, двічі Героя Соціалістичної Праці (1966, 1976)

- 20 січня * – 100 років від дня народження **Георгія Сергійовича Космачова** (1911–1991), українського художника
- 21 січня – 75 років від дня народження **Валентина Гавриловича Іванова** (1936), українського композитора, домриста, педагога
- 65 років від дня народження **Володимира Борисовича Наливайка** (1946–1982), українського композитора, піаніста, педагога
- 25 січня – 90 років від дня народження **Георгія Івановича Шкляревського** (1921), мовознавця та літературознавця
- 27 січня – 120 років від дня народження **Павла Григоровича Тичини** (1891–1967), українського поета. Жив і працював у Харкові (1923–1934). 27 січня 1976 р. на честь 85-ї річниці від дня народження поета на будинку по вул. Культури, 9 встановлено меморіальну дошку з бронзовим горельєфом
- 28 січня – 110 років від дня народження **Єфрема Павловича Світличного** (1901–1976), українського живописця і графіка
- 100 років від дня народження **Семена Яковича Брауде** (1911–2003), українського радіофізика та радіоастронома
- Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2006 рік. – Х., 2005. – С. 34.*
- 55 років від дня народження **Ігоря Андрійовича Ісіченка** (1956) філолога, педагога, церковного та громадського діяча
- 29 січня – 60 років від дня народження **Євгена Петровича Кушнарьова** (1951–2007), українського громадсько-політичного та державного діяча, голови Харківської обласної адміністрації (2000–2004)
- 30 січня – 105 років від дня народження **Василя Миколайовича Греченка** (1906–1967), українського театрального художника, живописця
- Див.: Рекомендательный список к знаменательным и памятным датам Харьковщины на 1986 год. – Х., 1985. – С. 2–3.*
- 31 січня – 70 років від дня народження **Леоніда Михайловича Джурмія** (1941–2001), українського кларнетиста, диригента
- 1 лютого – 60 років від дня народження **Мирона Богдановича Маркевича** (1951), радянського футболіста, тренера харківського ФК “Металіст”
- 3 лютого – 110 років від дня народження **Івана Миколайовича Буланкіна** (1901–1960), українського біохіміка, ректора Харківського університету (1945–1960)
- Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1981 год. – Х., 1980. – С. 11-12.*
- 5 лютого – 130 років від дня народження **Сергія Прокоповича Тимошенка** (1881–1950), інженера, архітектора, вченого, політичного і культурно-громадського діяча
- 6 лютого – 160 років від дня народження **Юрія Миколайовича Говорухи-Отрока** (1851–1896), російського письменника, літературного критика
- 50 років від дня народження **Юрія Івановича Онуфрієнка** (1961), космонавта,

- уродженця с. Рясне Золочівського району
- 7 лютого – 105 років від дня народження **Олега Костянтиновича Антонова** (1906–1984), авіаконструктора, професора Харківського авіаційного інституту (з 1976)
- 12 лютого – 110 років від дня народження **Івана Юхимовича Сенченка** (1901–1975), українського письменника
- 60 років від дня народження **В'ячеслава Васильовича Лещенка** (1951), українського художника
- 15 лютого – 90 років від дня народження **Олександра Васильовича Щербака** (1921–1998), учасника Великої Вітчизняної війни, Героя Радянського Союзу (1944)
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1991 год. – Х., 1990. – С. 6-7.
- 50 років від дня народження **Галини Василівни Железняк** (1961), директора Харківського планетарію
- 18 лютого – 65 років від дня народження **Олексія Степановича Баркалова** (1946), українського спортсмена, Олімпійського чемпіона з водного поло (1972)
- 20 лютого – 135 років від дня народження **Федора Степановича Акименка** (справж. Якименко) (1876–1945), композитора, піаніста, диригента. У 1906–1911 рр. жив у Харкові, викладав в інституті шляхетних дівчат, музичному училищі Російського музичного товариства, концертував
- 115 років від дня народження **Ольги Миколаївни Кудрявцевої** (1896–1964), українського скульптора. Навчалася в Харківському художньому інституті (1924–1927)
- 65 років від дня народження **Тетяни Дмитрівни Пасічник** (1946), українського художника театру
- 21 лютого – 85 років від дня народження **Миколи Ілліча Лактионова** (1926), українського педагога, ректора Харківського державного аграрного університету ім. Докучаєва (1993–1996)
- 65 років від дня народження **Олександра Івановича Удовенка** (1946), українського графіка, живописця, плакатиста
- 22 лютого – 120 років від дня народження **Власа Яковича Чубаря** (1891–1939), радянського державного і партійного діяча
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1991 год. – Х., 1990. – С. 5-6.
- 95 років від дня народження **Аркадія Семеновича Школьника** (1916–1986), українського драматурга
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2006 рік. – Х., 2005. – С.35-36.
- 23 лютого – 105 років від дня народження **Олександра Михайловича Касьянова** (1906–1961), українського архітектора
Див.: Календар знаменних та пам'ятних дат Харківщини на 1996 рік. – Х., 1995. – С. 7.
- 95 років від дня народження **Дмитра Денисовича Логвинова** (1916), українського вченого, педагога, ректора Харківського ветеринарного інституту (1957–1960)

- 85 років від дня народження **Петра Миколайовича Мальцева** (1926), українського живописця, Почесного громадянина Чугуєва
- 25 лютого – 110 років від дня народження **Костянтина Апполоновича Коротєєва** (1901–1953), радянського військовика, Героя Радянського Союзу (1945)
- 90 років від дня народження **Олександра Івановича Саснка** (1921–1995), українського поета, прозаїка
- 26 лютого – 75 років від дня народження **Роберта Степановича Третьякова** (1936–1996), українського поета, журналіста
Див.: Календар знаменних та пам'ятних дат Харківщини на 1996 рік. – Х., 1995. – С. 7-12.
- 28 лютого – 115 років від дня народження **Сергія Вікторовича Григор'єва** (1896–1975), українського архітектора
- 100 років від дня народження **Юрія Миколайовича Прокудіна** (1911–1992), українського вченого-ботаніка
- 1 березня – 110 років від дня народження **Павла Андрійовича Байдебури** (1901–1985), українського письменника, прозаїка. Певний час працював завідуючим відділом культури газети “Харківський пролетар”, зав. оргсектором Харківської організації СПУ
- 3 березня – 115 років від дня народження **Івана Сергійовича Паторжинського** (1896–1960), українського співака і педагога. Працював в Харківському академічному театрі опери та балету ім. М.Лисенка (1925–1935)
- 7 березня – 155 років від дня народження **Порфирія Денисовича Мартиновича** (1856–1933), українського живописця, графіка, фольклориста і етнографа
Художник трагічної долі: Порфирій Денисович Мартинович: Пам'ятка читачеві. – Х., 1996.
- 115 років від дня народження **Івана Лаврентійовича Бронзова-Єгорова** (1896–1963), українського співака. Виступав на сцені Харківського театру опери та балету ім. М.Лисенка (1944–1959)
- 10 березня – 55 років від дня народження **Володимира Петровича Копичка** (1956), українського поета
- 11 березня – 100 років від дня народження **Віктора Миколайовича Савченка** (1911–1997), українського скульптора
- 12 березня – 150 років від дня народження **Петра Матвійовича Мухачова** (1861–1935), інженера-технолога, педагога, директора Харківського технологічного інституту (1905–1917)
- 85 років від дня народження **Івана Єфимовича Кабиша** (1926), українського художника
- 14 березня – 120 років від дня народження **Амвросія Максиміліановича Бучми** (1891–1957), українського актора, режисера, педагога
Див.: Календар знаменних та пам'ятних дат Харківщини на 2001 рік. – Х., 2000. – С. 18-20.
- 15 – 200 років від дня смерті **Івана Степановича Рижського** (1759 (за ін. даними 1761) –

- березня 1811), філолога, першого ректора Харківського університету (1805–1811)
- 16 березня – 140 років від дня народження **Миколи Григоровича Бурачека** (1871–1942), українського живописця-пейзажиста, художника театру
Див.: Календар знаменних та пам'ятних дат Харківщини на 2001 рік. – X., 2000. – С. 20-21.
- 105 років від дня народження **Романа Олексійовича Черкашина** (1906–1993), українського актора, режисера, театрального педагога, заслуженого артиста України
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1996 рік. – X., 1995. – С. 13-15.
- 17 березня – 190 років від дня народження **Сергія Івановича Зарудного** (1821–1887), українського і російського правознавця, державного діяча, уродженця с. Колодязне Дворічанського району
- 170 років від дня народження **Марусі Вольвачівни** (Вольвач Марії Степанівни) (1841–1903), української письменниці, громадсько-культурного діяча
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2006 рік. – X., 2005. – С. 36-38.
- 120 років від дня народження **Матвія Генріховича Манізера** (1891–1966), російського скульптора, автора пам'ятника Т.Шевченку в Харкові (1935)
Див.: Календар знаменних та пам'ятних дат Харківщини на 2001 рік. – X., 2000. – С. 21-22.
- 110 років від дня народження **В'ячеслава Андрійовича Барабашова** (1901–1979), українського композитора
- 19 березня – 60 років від дня народження **Дмитра Теодоровича Димшиця** (1951), українського живописця, художника монументально-декоративного розпису
- 20 березня – 85 років від дня народження **Наталії Олександрівни Єщенко** (1926), української піаністки і педагога. Професор Харківського інституту мистецтв (з 1981)
- 21 березня – 90 років від дня народження **Олексія Степановича Данилова** (1921–2005), військовика, Героя Радянського Союзу (1943)
- 90 років від дня народження **Бориса Володимировича Жукова** (1921–1974), українського живописця
- 23 березня – 95 років від дня народження **Давида Ісаковича Каневського** (1916–1944), українського поета
Див.: Рекомендательный список литературы к знаменательным и памятным датам Харьковщины на 1986 год. – X., 1985. – С. 5.
- 24 березня – 105 років від дня народження **Клавдії Іванівни Шульженко** (1906–1984), російської естрадної співачки, уродженки м. Харкова
- 25 березня – 80 років від дня народження **Вадима Сергійовича Васильєва** (1931), українського архітектора. Автор проекту кіноконцертного залу “Україна” в Харкові (1963)
- 26 березня – 105 років від дня народження **Казимири Іванівни Полякової** (1906–1980), прозаїка
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2006 рік. – X., 2005. – С. 38-39.
- 60 років від дня народження **Степана Євстаховича Сапеляка** (1951), українського

поета

Див.: Календар знаменних та пам'ятних дат Харківщини на 2001 рік. – Х., 2000. – С. 22-23.

- 27 березня – 130 років від дня народження **Аркадія Тимофійовича Аверченка** (1881–1925), російського письменника-сатирика, драматурга, театрального критика. Працював у Харкові (1900–1907)
- 28 березня – 120 років від дня народження **Олекси Андрійовича Слісаренка** (1891–1937), українського поета, прозаїка
- 29 березня – 75 років від дня народження **Геннадія Степановича Башури** (1936), українського вченого, фармацевта
- 1 квітня – 140 років від дня народження **Миколи Овксентійовича Валяшка** (1871–1955), українського хіміка-органіка. Професор Харківського університету (з 1909) і Харківського технологічного інституту (1919–1955)
- 55 років від дня народження **Бориса Вікторовича Гриньова** (1956), українського фізика, колекціонера та мецената
- 7 квітня – 70 років від дня народження **Володимира Миколайовича Маляра** (1941), українського актора. Артист Харківського українського драматичного театру ім. Т.Шевченка (з 1962)
- Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1996 рік. – Х., 1995. – С. 16-17.*
- 12 квітня – 90 років від дня народження **Фені Самойлівни Коган** (1921–1989), українського живописця
- 70 років від дня народження **Вадима Івановича Ремяки** (1941), українського лікаря-психіатра
- 13 квітня – 120 років від дня народження **Якова Яковича Полфьорова** (1891–1966), українського і радянського музикознавця, диригента, ректора Харківського музично-драматичного інституту (1924–1925)
- 16 квітня – 170 років від дня народження **Христини Данилівни Алчевської** (1841–1920), українського педагога-просвітителя
- Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1996 рік. – Х., 1995. – С. 15-16.*
- 18 квітня – 90 років від дня народження **Никодима** (Руснака Миколи Степановича) (1921), митрополита Харківського і Богодухівського, Почесного громадянина м. Харкова (1999)
- 19 квітня – 190 років від дня народження **Олександра Вікентійовича Черная** (1821–1898), українського зоолога
- 21 квітня – 195 років від дня народження **Олександра Петровича Рославського-Петровського** (1816–1872), історика, вченого в галузі статистики, ректора Харківського університету (1858–1862)
- 24 квітня – 140 років від дня народження **Любові Борисівни Хавкіної** (1871–1949), радянського бібліотекознавця і бібліографознавця
- Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2006 рік. – Х., 2005. – С.*

39-42.

- 130 років від дня народження **Леонори Абрамівни Блох** (1881–1943), українського скульптора
- 28 квітня – 135 років від дня народження **Георгія Федоровича Проскури** (1876–1958), українського вченого в галузі гідромеханіки, гідромашинобудування та авіації
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат на 1981 год. – X., 1980. – С. 14-15.
- 70 років від дня народження **Миколи Івановича Гуртового** (1941), українського актора, педагога, уродженця с. Пашенківка Коломацького району
- 30 квітня – 110 років від дня народження **Семена Кузнеця** (Саймона Сміта) (1901–1985), американського економіста, лауреата Нобелівської премії (1971), уродженця м. Харкова
- 1 травня – 115 років від дня народження **Георгія Антоновича Цапка** (1896–1971), українського художника театру і графіка
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат на 1981 год. – X., 1980. – С. 17-18.
- 65 років від дня народження **Георгія Валентиновича Селіхова** (1946–2007), діяча культури, директора і художнього керівника Харківського академічного театру опери та балету ім. М.Лисенка (1995–2007)
- 2 травня – 95 років від дня народження **Олексія Олексійовича Тица** (1916–1988), українського архітектора
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1996 рік. – X., 1995. – С. 17.
- 6 травня – 90 років від дня народження **Георгія Івановича Мегмедова** (1921–2001), українського живописця
- 7 травня – 75 років від дня народження **Володимира Анатолійовича Лукашова** (1936),
* українського режисера, музичного педагога
- 9 травня – 65 років від дня народження **Миколи Петровича Коваля** (1946), українського артиста, соліста Харківського театру опери та балету ім. М.Лисенка
- 10 травня – 90 років від дня народження **Юрія Павловича Жбакова** (1921), російського актора. Артист Харківського російського драматичного театру ім. О.Пушкіна (1950–90-ті)
- 16 травня – 75 років від дня народження **Володимира Максевича Золотухіна** (1936–2010), українського композитора і педагога
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1996 рік. – X., 1995. – С. 18-19.
- 19 травня – 200 років від дня народження **Миколи Хрисанфовича Рибакіна** (1811–1876), українського і російського актора. Працював у Харкові (1833–1849)
- 21 травня – 70 років від дня народження **Анатолія Семеновича Левченка** (1941–1988), українського космонавта, уродженця смт Краснокутськ
- 22 травня – 135 років від дня народження **Юхима Михайловича Гофунга** (1876–1944), українського лікаря-стоматолога, одного із засновників української стоматологічної школи
- 110 років від дня народження **Семена Миколайовича Тартаковського** (1901–

- 1965), українського композитора, скрипаля
- 45 років від дня народження **Костянтина Ервантовича Кеворкяна** (1966), журналіста, керівника відеоканалу “Перша столиця”, громадського і політичного діяча
 - 23 травня – 80 років від дня народження **Петра Васильовича Балабуєва** (1931–2007), українського авіаконструктора, Героя України (1999)
 - 24 травня – 115 років від дня народження **Олександра Івановича Стеблянка** (1896–1977), українського композитора, фольклориста, педагога
 - 100 років від дня народження **Юрія Володимировича Корецького** (1911–1941), українського поета
Див.: Рекомендательный список литературы к знаменательным и памятным датам Харьковщины на 1986 год. – X., 1985. – С. 5-6.
 - 30 років від дня народження **Віктора Геннадійовича Рубана** (1981), українського спортсмена, олімпійського чемпіона по стрільбі з лук (Пекін 2008)
 - 25 травня* – 250 років від дня народження **Федора Васильовича Пільгера** (1761–1828), українського вченого, першого професора ветеринарної медицини на Слобожанщині
 - 26 травня – 115 років від дня народження **Олександра Прокоповича Брижахи** (1896–1938), українського хорового диригента, музично-громадського діяча
 - 28 травня – 65 років від дня народження **Валерія Івановича Ковальова** (1946), українського письменника, гумориста
 - 29 травня – 125 років від дня народження **Михайла Миколайовича Соловйова** (1886–1980), українського епідеміолога, засновника Харківської наукової школи епідеміології у Харківському медичному інституті
 - 110 років від дня народження **Кирила Дмитровича Синельникова** (1901–1966), українського і російського фізика, керівника лабораторії ядерної фізики Фізико-технічного інституту АН УРСР у Харкові (з 1930)
 - 2 червня – 135 років від дня народження **Костянтина Андрійовича Треньова** (1876–1945), російського письменника, драматурга, уродженця с. Бакшеївка Вовчанського району
 - 5 червня* – 75 років від дня народження **Василя Романовича Воргуля** (1936), українського поета
 - 7 червня – 200 років від дня народження **Карпа Трохимовича Соленика** (1811–1851), українського і російського актора, одного з основоположників українського реалістичного театру першої половини XIX ст.
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат на 1981 год. – X., 1980. – С. 16-17.
 - 8 червня – 65 років від дня народження **Віля Савбановича Бакірова** (1946), українського соціолога, педагога, ректора ХНУ ім. Каразіна (з 1998)
 - 10 червня – 75 років від дня народження **Івана Федоровича Прокопенка** (1936), українського педагога, ректора Харківського державного педагогічного університету ім. Г.Сковороди (з 1980)
 - 11 червня – 85 років від дня народження **Валерія Ківовича Айзенштадта** (1926–1999), театрального критика, історика театру, педагога
 - 12 червня – 80 років від дня народження **Євгенії Семенівни Мірошниченко** (1931–2009),

української співачки, Почесного громадянина м. Харкова (2001)

Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2006 рік. – Х., 2005. – С. 42-44.

- 20 червня – 85 років від дня народження **Івана Євгеновича Тарапова** (1926–2002), вченого математика, ректора Харківського державного університету ім. М.Горького (1975–1993)
- 21 червня – 105 років від дня народження **Михайла Федоровича Покотила** (1906–1971), українського актора, режисера. Працював у Харківському українському драматичному театрі ім. Т.Шевченка (1933–1961)
- 60 років від дня народження **Ігоря Миколайовича Погорелова** (1951), українського художника
- 22 червня – 120 років від дня народження **Петра Андрійовича Лісового** (Свашенка) (1891–1943), українського письменника і журналіста
- 85 років від дня народження **Валентина Васильовича Бібліка** (1926–2009), українського вченого в галузі тракторобудування, Героя Соціалістичної Праці (1981), Почесного громадянина м. Харкова (1999)
- 28 червня – 180 років від дня народження **Петра Ісайовича Вейнберга** (1831–1908), російського поета, історика російської літератури. Закінчив історико-філологічний факультет Харківського університету
- 2 липня – 70 років від дня народження **Віктора Олексійовича Кириченка** (1941), українського поета, прозаїка, композитора, Почесного громадянина м. Мерефа
- 3 липня – 105 років від дня народження **Василя Івановича Атрощенко** (1906–1991), українського хіміка-технолога, Героя Соціалістичної Праці (1971)
- 75 років від дня народження **Володимира Семеновича Калашника** (1936), українського поета, літературознавця, мовознавця
- 4 липня – 135 років від дня народження **Олександра Марковича Гінзбурга** (1876–1949), українського інженера, архітектора
- 120 років від дня народження **Петра Панча** (Панченка Петра Йосиповича) (1891–1978), українського прозаїка
- 5 липня – 85 років від дня народження **Івана Івановича Лободи** (1926), українського живописця
- 70 років від дня народження **Юрія Володимировича Соболєва** (1941), українського вченого, ректора Української державної академії залізничного транспорту (з 1980)
- 11 липня – 155 років від дня народження **Петра Олексійовича Левченка** (1856–1917), українського живописця-пейзажиста і рисувальника
- Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1981 год. – Х., 1980. – С. 18-20.*
- 12 липня – 60 років від дня народження **Петра Болеславовича Рачинського** (1951), українського актора Харківського українського драматичного театру ім. Т.Шевченка
- 16 липня – 115 років від дня народження **Андрія Івановича Кіпріанова** (1896–1972), українського вченого-хіміка
- 17 липня – 120 років від дня народження **Абрама Олександровича Слуцкіна** (1891–1950),

українського радіофізика, одного із засновників школи радіофізиків України

- 20 липня – 110 років від дня народження **Валентина Тихоновича Борисова** (1901–1988), українського композитора, музично-громадського діяча, ректора Харківської державної консерваторії (1944–1949)
Див.: Календар знаменних та пам'ятних дат Харківщини на 2001 рік. – Х., 2000. – С. 23-25.
- 100 років від дня народження **Василя Степановича Кучера** (1911–1967), українського прозаїка
- 70 років від дня народження **Миколи Івановича Козака** (1941), поета, публіциста, критика
- * 22 липня – 120 років від дня народження **Сергія Володимировича Пилипенка** (1891–1934), українського прозаїка. Працював у Харкові в газетах “Більшовик”, “Вісті”, “Комуніст” (1920-ті). Був головою літературної організації “Плуг”
- 24 липня – 85 років від дня народження **Карла Альфредовича Таньпетера** (1926), українського живописця
- 25 липня – 80 років від дня народження **Фелікса Михайловича Соболєва** (1931-1984), українського кінорежисера
- 27 (26*) липня – 135 років від дня народження **Володимира Петровича Воробйова** (1876–1937), українського анатома, завідуючого кафедрою Харківського медичного інституту (з 1921). Брав участь у бальзамуванні тіла В.Леніна
- 2 серпня – 165 років від дня народження **Матвія Сидоровича Кузнєцова** (1846–1911), промисловця, мецената, засновника фаянсового підприємства в с. Буди Харківського району
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2006 рік. – Х., 2005. – С. 45-46.
- 4 серпня – 95 років від дня народження **Бориса Марковича Красовицького** (1916), українського хіміка
- 6 серпня – 110 років від дня народження **Григорія Єгоровича Штонди** (1901–1960), учасника Великої Вітчизняної війни, Героя Радянського Союзу (1943), Почесного громадянина Шевченківського району
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1991 год. – Х., 1990. – С. 8.
- 105 років від дня народження **Бориса Георгійовича Лазарєва** (1906–2001), українського фізика. Працював у Харківському фізико-технічному інституті (з 1937), завідував криогенною лабораторією
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2006 рік. – Х., 2005. – С. 46-47.
- 7 серпня – 70 років від дня народження **Василя Володимировича Шейка** (1941), українського поета
- 8 серпня – 80 років від дня народження **Миколи Петровича Лукіна** (1931), українського фахівця з мостобудування
- 60 років від дня народження **Володимира Миколайовича Борисенка** (1951), українського актора. Артист Харківського українського драматичного театру ім.

Т.Шевченка (з 1974)

- 9 серпня – 60 років від дня народження **Олександра Назаровича Ярмиша** (1951), українського юриста, педагога, ректора Національного університету внутрішніх справ
- 10 серпня – 115 років від дня народження **Михайла Доленга** (Клокова Михайла Васильовича) (1896–1981), українського поета і критика, вченого біолога. Навчався на біологічному факультеті Харківського університету (1919–1921)
- 80 років від дня народження **Юрія Яковича Барабаша** (1931), літературознавця, критика
- 12 серпня – 100 років від дня народження **Андрія Олександровича Білецького** (1911–1995), українського і радянського філолога
- 15 серпня – 150 років від дня народження **Володимира Олександровича Беклемішева** (1861–1919), скульптора, педагога, автора пам'ятників Т.Шевченку, першого погруддя Кобзаря, створеного для садиби Алчевських у Харкові (1898)
- 145 років від дня народження **Олександра Васильовича Дедюліна** (1866–1924), українського мікробіолога, епізоотолога
- 85 років від дня народження **Германа Олексійовича Барановського** (1926–2007), українського вченого в галузі ракетно-космічної техніки, засновника Харківського НДІ радіотехнічних вимірів
- 18 серпня – 80 років від дня народження **Олега Георгійовича Гончаренка** (1931–1986), українського спортсмена, ковзаняра
- 19 серпня – 100 років від дня народження **Антоня Дмитровича Маторина** (1911–1992), українського архітектора
- 70 років від дня народження **Дмитра Івановича Мазоренка** (1941), українського вченого в галузі механізації сільського господарства, ректора Харківського державного технічного університету сільського господарства ім. П.Василенка (з 1996)
- 30 серпня – 75 років від дня народження **Владлена Михайловича Карасика** (1936–2004), українського аграрія, фахівця цукрової промисловості
- 31 серпня – 90 років від дня народження **Наума Олександровича Димарського** (1921–2007), спортивного журналіста, теле- і радіокоментатора, уродженця м. Харкова
- 80 років від дня народження **Галини Миколаївни Каширіної** (1931), українського бібліографа-краєзнавця. Працювала у ХДНБ ім. В.Короленка
- 2 вересня – 65 років від дня народження **Михайла Івановича Попова** (1946), українського художника
- 3 вересня – 150 років від дня народження **Михайла Андрійовича Беркоса** (1861–1919), українського живописця-пейзажиста, педагога
- Див.: Художник квітучої природи : до 145-річчя з дня народж. М.А.Беркоса (1861-1919) : пам'ятка читачеві. – Х., 2006. – 16 с.*
- 140 років від дня народження **Вячеслава Костянтиновича Залеського** (1871–1936), українського фізіолога і біохіміка рослин
- 7 вересня – 115 років від дня народження **Рафаїла Давидовича Синельникова** (1896–1981), українського вченого-анатома, автора відомого “Атласа анатомии человека”, ініціатора

заснування Харківського товариства анатомів, гістологів і ембріологів (1952)

- 8 вересня – 160 років від дня народження **Максима Максимовича Ковалевського** (1851–1916), історика, етнографа, юриста, політичного діяча. Закінчив Харківський університет (1872). Був особисто знайомим з К.Марксом і Ф.Енгельсом, які знали його праці про общину і родові відносини
- 11 вересня – 75 років від дня народження **Івана Єгоровича Мірошніченка** (1936–2006), українського поета
Див.: Календар знаменних та пам'ятних дат Харківщини на 2001 рік. – X., 2000. – С. 25-27.
- 70 років від дня народження **Олега Вікторовича Жихарєва** (1941), українського прозаїка
- 15 вересня – 60 років від дня народження **Сергія Михайловича Куделка** (1951), історика, краєзнавця
- 17 вересня – 110 років від дня народження **Фреда (Федора) Дмитровича Яшинова** (1901–1987), діяча циркового мистецтва, директора Харківського цирку (1932–1982)
- 18 вересня – 65 років від дня народження **Тетяни Борисівни Веркіної** (1946), української піаністки, музикознавця, педагога, ректора Харківського держаного університету мистецтв ім. Котляревського (з 2003)
- 19 вересня – 135 років від дня народження **Олександра Йоахимовича Горовиця** (1876–1927), українського піаніста, педагога. Викладав у Харківському музичному училищі (з 1903), професор консерваторії (з 1917)
- 21 вересня – 105 років від дня народження **Бориса Павловського** (1906), українського поета і журналіста
- 100 років від дня народження **Марка Наумовича Бернеса** (1911–1969), актора, естрадного співака. В Харкові закінчив театральні курси, дебютував в музичному театрі “Миссури” (1928)
- 23 вересня – 100 років від дня народження **Івана Кириловича Мандрики** (1911–1994), українського художника-графіка, плакатиста
- 24 вересня – 210 років від дня народження **Михайла Васильовича Остроградського** (1801–1862), російського і українського математика. Навчався в Харківському університеті (1817–1820)
- 115 років від дня народження **Івана Наумовича Дубового** (1896–1938), радянського військового діяча
Див.: Рекомендательный список литературы к знаменательным и памятным датам Харьковщины на 1986 год. – X., 1985. – С. 6-7.
- 29 вересня – 110 років від дня народження **Льва Васильовича Шубникова** (1901–1945), українського фізика, одного із засновників фізики низьких температур
- 1 жовтня – 105 років від дня народження **Михайла Федоровича Семка** (1906–1979), українського радянського вченого, педагога, ректора Харківського політехнічного інституту (1950–1979)
- 65 років від дня народження **Юрія Михайловича Данильчишина** (1946), українського співака, педагога

- 2 жовтня – 140 років від дня народження **Михайла Федоровича Іванова** (1871–1935), українського вченого-тваринника, педагога, засновника експериментальної зоотехнічної станції в заповіднику Асканія-Нова
- 105 років від дня народження **Івана Багряного** (справж. Лозов'ягін Іван Павлович) (1906–1963), українського поета, прозаїка, драматурга
- 55 років від дня народження **Володимира Миколайовича Лісового** (1956), українського медика, ректора Харківського державного медичного університету (з 2005)
- 3 жовтня – 125 років від дня народження **Варвари Андріївни Каринської** (1886–1983), художника-костюмера, уродженки м. Харкова
- 100 років від дня народження **Анатолія Михайловича Дев'яніна** (1911–1986), українського графіка
- 5 жовтня – 130 років від дня народження **Івана Митрофановича Северина** (1881–1964), українського художника-пейзажиста. Викладав у Харківському художньому інституті (1927–1933)
- 110 років від дня народження **Саула Марковича Фертика** (1901–), українського вченого в галузі електрофізики
- 105 років від дня народження **Юрія Вухналя** (справж. Ковтун Іван Дмитрович) (1906–1937), українського письменника-сатирика і гумориста
- 60 років від дня народження **Василя Леонтійовича Ганоцького** (1951), українського живописця
- 8 жовтня – 110 років від дня народження **Сергія Фотійовича Бесєдіна** (1901–1996), українського живописця і графіка
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1991 год. – Х., 1990. – С. 8-9.
- 10 жовтня – 150 років від дня народження **Фрітьйофа Нансена** (1861–1930), норвежського мандрівника, океанографа, громадського діяча. Відвідав Харків з метою допомоги українському народу (1923)
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2006 рік. – Х., 2005. – С. 48-50.
- 14 жовтня – 125 років від дня народження **Григорія Опанасовича Драненка** (1886–1944), українського композитора
- 105 років від дня народження **Петра Сергійовича Білинника** (1906–1998), українського оперного співака (ліричний тенор). Навчався у Харківській консерваторії (1933–1936). Дебютував на сцені Харківського молодіжного музично-драматичного театру в партії Берендея (у 1933).– Соліст Харківського театру опери та балету ім. М.Лисенка (1940–1942)
- 70 років від дня народження **Олександра Михайловича Кривулі** (1941), українського педагога-філософа, ініціатора та організатора проведення Міжнародних Харківських сковородинівських читань (з 1992)
- 55 років від дня народження **Тамари Вікторівни Поліщук** (1956), української журналістки, краєзнавця, громадсько-культурної діячки

- 15 жовтня – 65 років від дня народження **Віктора Степановича Бойка** (1946), українського поета, прозаїка, перекладача
- 55 років від дня народження **Ірини Олександрівни Євси** (1956), поетеси
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2006 рік. – Х., 2005. – С. 51-53.
- 16 жовтня – 60 років від дня народження **Валерія Петровича Дяченка** (1951), літературного критика, громадського діяча
- 17 жовтня – 90 років від дня народження **Марії Кіндратівни Гороховської** (1921–2001), радянської гімнастки, абсолютної олімпійської чемпіонки зі спортивної гімнастики (1952)
- 18 жовтня – 135 років від дня народження **Сергія Олександровича Єфремова** (1876–1939), українського публіциста, літературознавця, політичного діяча
- 115 років від дня народження **Адольфа Йосиповича Страхова** (Браславського) (1896–1979), українського скульптора і графіка
- 90 років від дня народження **Володимира Яковича П'янова** (1921), українського критика, перекладача
- 20 жовтня – 115 років від дня народження **Сергія Петровича Чмельова** (1896–1941), українського письменника-гумориста
- 21 жовтня – 90 років від дня народження **Сергія Михайловича Мушника** (1921–1994), українського поета, прозаїка
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1991 год. – Х., 1990. – С. 9-10.
- 85 років від дня народження **Володимира Логвиновича Рвачова** (1926-2005), українського фізика, математика
- 23 жовтня – 145 років від дня народження **Леоніда Леонідовича Лісовського** (1866–1934), українського композитора, музикознавця, педагога
- 24 жовтня – 65 років від дня народження **Петра Прокоповича Тодорова** (1946), заслуженого працівника промисловості України, голови правління ОАО “Харківський тракторний завод ім. С.Орджонікідзе”
- 25 жовтня – 175 років від дня народження **Миколи Єфремовича Скворцова** (1836–1902), історика філософії, письменника, перекладача
- 140 років від дня народження **Володимира Михайловича Гордона** (1871–1926), українського радянського юриста. Професор (з 1906) і завідувач кафедрами Харківського університету та Харківського інституту народного господарства
- 110 років від дня народження **Івана Івановича Лукашова** (1901–1970), українського радянського епізоотолога
- 95 років від дня народження **Павла Павловича Антонова-Дружиніна** (1916–1985), російського актора. Працював у Харківському російському драматичному театрі ім. О.Пушкіна (1952–1977)
- 65 років від дня народження **Михайла Дмитровича Пилипчука** (1946), українського державного і громадського діяча, голови Харківської міської ради (1998–

- 2002)
- 26 жовтня – 70 років від дня народження **Агнеси Володимирівни Дзвонарчук** (справж. Свиначчук) (1941), української актриси Харківського українського академічного драматичного театру ім. Т.Шевченка (з 1962)
- *
- 28 жовтня – 75 років від дня народження **Юрія Олександровича Станішевського** (1936–2009), українського театрознавця
- 31 жовтня – 145 років з дня смерті **Любові Іванівни Млотковської** (1804–1866), української і російської актриси. Виступала в Харкові разом з М.Щепкіним, К.Солеником, П.Мочаловим (1836–1855)
- 100 років від дня народження **Олександра Ілліча Ахієзера** (1911–2000), українського фізика. Понад 60 років вчений працював у Харківському фізико-технічному інституті
- 1 листопад а – 160 років від дня народження **Івана Івановича Манжури** (1851–1893), українського поета, фольклориста, етнографа
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1981 год. – Х., 1980. – С. 22-23.
- 105 років від дня народження **Дмитра Павловича Овчаренка** (1906–1976), українського художника театру
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1996 рік. – Х., 1995. – С. 19.
- 4 листопад а – 100 років від дня народження **Бориса Івановича Котлярова** (1911–1989), українського радянського поета
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1991 год. – Х., 1990. – С. 10-13.
- 5 листопад а – 55 років від дня народження **Леоніда Володимировича Ушкалова** (1956), українського філолога, літературознавця
- 7 листопад а – 90 років від дня народження **Євгена Олексійовича Гуданова** (1921–1944), військовика, Героя Радянського Союзу (1944)
- 8 листопад а – 120 років від дня народження **Олеся Досвітнього** (справж. Скрипаль Олександр Федорович) (1891–1934), українського прозаїка, публіциста, уродженця м. Вовчанськ
- 100 років від дня народження **Михайла Кириловича Чорного** (1911–1985), українського кінооператора
- 10 листопад а – 70 років від дня народження **Віталія Васильовича Апалькова** (1941), українського графіка, плакатиста
- 65 років від дня народження **Володимира Олексійовича Глєбова** (1946), українського поета, публіциста
- 14 – 100 років від дня народження **Пилипа Мусійовича Бондара** (1911–1997),

- листопад* українського скульптора
а
- 15 листопад* – 75 років від дня народження **Михайла Лукича Гомона** (1936), українського літературознавця
а
- 16 листопад* – 150 років від дня народження **Вячеслава Івановича Сука** (1861–1933), російського диригента. Очолював приватні оперні антрепризи в Харкові (1897–1904), де вперше в Україні поставив опери “Садко” (1898), “Царівна наречена” (1900) М.Римського-Корсакова
а
- 20 листопад* – 115 років від дня народження **Михайла Івановича Вериківського** (1896–1962), українського композитора, диригента, музикознавця. Диригент Харківського оперного театру ім. М.Лисенка (1928–1930)
а
- 75 років від дня народження **Володимира Мойсейовича Кошкіна** (1936), українського вченого фізика-хіміка
- 23 листопад* – 105 років від дня народження **Ісидора Ілліча Вимера** (1906–1983), українського композитора, диригента, педагога
а
- 24 листопад* – 80 років від дня народження **Ігоря Павловича Ястребова** (1931), українського скульптора
а
- 50 років від дня народження **Олега Анатолійовича Лазаренка** (1961), українського живописця
- 25 листопад* – 60 років від дня народження **Леоніда Михайловича Черновецького** (1951), українського політичного та громадського діяча, юриста, уродженця м. Харкова
а
- 29 листопад* – 105 років від дня народження **Сергія Олександровича Воробйова** (1906–1992), українського радянського вченого, педагога, першого директора Українського заочного політехнічного інституту (1958–1963)
а
- 2 грудня* – 110 років від дня народження **Олексія Борисовича Глаголіна** (1901–1987), українського актора, режисера, педагога
а
- 105 років від дня народження **Ярослава Васильовича Гримайла** (1906–1984), українського прозаїка, поета, публіциста
- 5 грудня* – 80 років від дня народження **Григора Михайловича Тютюнника** (1931–1980), українського прозаїка. Навчався на філологічному факультеті Харківського університету (1957–1961)
- 6 грудня* – 140 років від дня народження **Миколи Кіндратовича Вороного** (1871–1938), українського поета, перекладача, театрознавця
а
- 95 років від дня народження **Миколи Арсенійовича Масленнікова** (1916–1986), українського педагога, ректора Харківського авіаційного інституту (1962–1976)
- 75 років від дня народження **Кіма Хомича Балабухи** (1936), українського поета, літературознавця, критика, краєзнавця

- 7 грудня – 110 років від дня народження **Ольги Петрівни Джигурди** (1901–1986), української письменниці
- 105 років від дня народження **Катерини Гнатівни Твердохліб** (1906–2007), цукровода, Героя Соціалістичної праці (1965), Почесного громадянина Харківської області (2007)
- 75 років від дня народження **Олександра Степановича Масельського** (1936–1996), державного і громадського діяча, Героя України (2006). З 1979 р. працював на керівних посадах в Харківській обласній Раді, був головою облвиконкому, головою Харківської облдержадміністрації
- 12 грудня – 65 років від дня народження **Володимира Станиславовича Кривцова** (1946), українського вченого в галузі авіації і космонавтики, ректора Національного аерокосмічного університету ім. М.Жуковського “ХАІ” (з 1998)
- 15 грудня – 130 років від дня народження **Леоніда Петровича Крамаренка** (1881–1960), українського вченого у галузі сільськогосподарського машинобудування
- 16 грудня – 90 років від дня народження **Віктора Дмитровича Вакуленка** (1921–2000), українського драматурга, прозаїка, публіциста
- 18 грудня – 90 років від дня народження **Тетяни Григорівни Шерстюк** (1921–2003), українського бібліографа, краєзнавця
- 24 грудня – 145 років від дня народження **Миколи Федотовича Мельникова-Разведенкова** (1866–1937), українського вченого-патологоанатома
- 25 грудня – 85 років від дня народження **Володимира Тарасовича Толока** (1926), українського фізика
- 27 грудня – 135 років від дня народження **Івана Олексійовича Алчевського** (1876–1917), українського співака
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1996 рік. – Х., 1995. – С. 19-20.
- 28 грудня – 100 років від дня народження **Зельмана Менделевича Каца** (1911–2008), українського радянського поета
- 29 грудня – 110 років від дня народження **Інокентія Павловича Ке-Ша** (1901–1960), російського графіка. Закінчив Харківський художній інститут (1930)
- 85 років від дня народження **Михайла Григоровича Швалба** (1926–1995), українського бібліографа. Працював у Центральній науковій бібліотеці Харківського національного університету
- 30 грудня – 80 років від дня народження **Василя Михайловича Омельченка** (1931), українського прозаїка, журналіста
Див.: Календар знаменних та пам'ятних дат Харківщини на 2001 рік. – Х., 2000. – С. 27-28.

Цього року виповнюється

- 1741** – 270 років від дня народження **Олександра Олександровича Паліцина** (1741–1816), російського і українського просвітителя, письменника, перекладача. Паліцин зробив перший в Україні переклад пам'ятки під назвою “Игорь, героическая песнь с древней славянской песни, писанной в XII веке. Переложил стихами А. Палицын“ (1807 р.). У 1810 р. обрано Почесним членом президії Харківського університету “как ревнитель просвещения местного края”
- 1791** – 220 років від дня народження **Разумника Тимофійовича Гонорського** (1791–1816), українського і російського письменника, поета. Життя просвітителя тісно пов'язане з Харківським університетом, де він вчився і викладав німецьку мову, географію, історію середніх віків
- 1801** – 210 років від дня народження **Петра Олександровича Бутковського** (1801–1844), вченого-психіатра, засновника наукової психіатрії в Україні
- 1811** – 200 років від дня народження **Олександра Івановича Палюмбецького** (1811–1897), юриста, педагога, ректора Харківського університету (1850–1852, 1872–1873)
- 1836** – 175 років від дня народження **Бориса Семеновича Покровського** (1836–1903), українського архітектора
- 175 років від дня народження **Сергія Іліодоровича Загоскіна** (1836–1904), російського архітектора, харківського міського архітектора (1883–1890)
- 1841** – 170 років від дня народження **Івана Миколайовича Оболенського** (1841–1920), вченого-лікаря, одного із засновників товариства швидкої допомоги в Харкові
- 1851** – 160 років від дня народження **Іліодора Іліодоровича Загоскіна** (1851–1919), російського інженера і архітектора
- 1866** – 145 років від дня народження **Григорія Олексійовича Алчевського** (1866–1920), співака, композитора, педагога
- 1871** – 140 років від дня народження **Бориса Михайловича Корнєєнка** (1871–1916), українського архітектора
- 1876** – 135 років від дня народження **Олексія Михайловича Олексієнка** (1876–1942), одного з перших українських кінорежисерів. Актора Харківської трупи Д.Гайдамаки (з 1896)
- 1881** – 130 років від дня народження **Віктора Абрамовича Естровича** (1881–1941), українського архітектора
- 1906** – 105 років від дня народження **Івана Олексійовича Плиса** (1906–1982), художника, історика, краєзнавця, ініціатора і фундатора Барвінківського краєзнавчого музею

Розділ III

МАТЕРІАЛИ НА ДОПОМОГУ ВІДЗНАЧЕННЯ
ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ НА 2011 РІК

20 січня

**100 років від дня народження
Гергія Сергієвича
Космачова**

Космачов Георгій Сергієвич, український графік-станковист, живописець. Народився 20 січня 1911 р. у м. Харків. Вчився на курсах живопису при Асоціації художників Червоної України (1927–1929), у Харківському художньому інституті (1929–1933) у І.Падалки, П.Голуб'ятникова.

Працював директором (1943–1945), художником Харківських майстерень Художнього фонду УРСР (1945–1971).

Георгій Сергієвич увійшов в мистецтво як художник, захоплений поетичною красою своєї Батьківщини. Радість світовідчуття, оптимістичне сприйняття життя – ось лейтмотив його творів.

Зі студентських років Г.Космачов багато подорожував, як наслідок з'явився цілий ряд мальовничих графічних серій, присвячених різним містам. Малюнки з натури стають основою графічних циклів і живописних полотен: “Москва”, “Севастополь”, “Бухара”, “Прага”, “Старі вулички Баку”, “Севастополь”, “Бухта”, “Ранок, Херсон”, “Ленінград” та інші.

Художник активно і плідно працював в різних техніках. Це – автолітографія, офорт, ліногравюра, малюнки вуглем, живопис, виконаний олією і темперою. Через усю творчість художника проходить індустріальна тема. З кінця 1940-х рр. разом з багатьма художниками-харків'янами Г.Космачов працює над графічним циклом «Індустріальна Україна», що поєднує дві серії «Приазов'я», «Донбас».

Одночасно художник звертається до природи рідної України – “Місячна ніч”. Ожили на полотні “Мальви”, підморгнули “Чорнобривці” і тихо проспівало свою задумливу пісню різьблене кленове листя. Роботи позначені м'яким колористичним звучанням, легкими пастельними тонами. Переважає сріблясто-голубий і коричнево-охристий колорит, стриманість кольорової гами, музикальність ритмів. Багато робіт вирішено декоративно, лаконічно.

Щоразу художник ставив перед собою складне тематичне і живописне завдання і успішно виконував його, використовуючи оригінальну композицію, фактуру, колір, тон. Свіжі і радісні акварелі “Полонина”, “Вулиця”, “Струкова гора” та інші.

Основні твори: серії “Відбудова Дніпрогресу” (1947), “Горки Ленінські” (1957), “Індустріальні пейзажі України” (1959–1960), “Індустріальне Криворіжжя” (1961), “По шевченківських місцях” (1960-1963) та інші.

Учасник республіканських (з 1945), всесоюзних (з 1951), і міжнародних (з 1962) виставок. Персональні виставки: Харків — 1958, 1965, 1974, 1976.

Член Харківської організації Спілки художників України з 1952.

Помер Георгій Сергійович Космачов 7 липня 1991 р. у Харкові.

Біографічні довідки:

Космачов Г.С. // Художники Харкова. – Х., 1967. – С. 89.

Космачов Георгій Сергійович // Українські радянські художники : довідник. – К., 1972. – С. 225.

Космачов Георгій Сергійович [Електронний ресурс] // Художники Харківщини. – Режим доступу: <http://kharkov.vbelous.net/ukrain/artists/kosmach.htm>

Георгий Космачев. – Х., 1981.

Про Г.С.Космачова:

Митці Харкова : [Космачов Г.С.] // Соціаліст. Харківщина. – 1986. – 19 січ.

Новоселова-Хмельницкая А. Рассказ о Родине : [выставка произведений художника в залах Худож. музея] / А.Новоселова-Хмельницкая // Крас. знамя. – 1972. – 4 марта.

Фадеева Г. Певец родного края / Г.Фадеева // Крас. знамя. – 1982. – 22 мая.

Чернова М. Співець міського пейзажу : [до 60-річчя від дня народж. художника] / М.Чернова // Соціаліст. Харківщина. – 1972. – 7 берез.

7 травня

**75 років від дня народження
Володимира Анатолійовича
Лукашова**

Лукашов Володимир Анатолійович, український режисер, музичний педагог, народний артист УРСР (1985). Народився 7 травня 1936 р. у Харкові. Закінчив Харківську консерваторію по класу сольного співу (1969 р.), театральний інститут (1964 р.). 1964 – 1989 рр. викладав у інституті мистецтв, 1989 – 1996 рр. – у інституті культури.

Більше двох десятиліть був головним режисером Харківського академічного театру опери і балету ім. М. Лисенка, де здійснив постановки багатьох оперних вистав світової та вітчизняної класики, творів сучасних композиторів.

Неабиякий смак і відчуття сучасності у театральному процесі завжди допомагали В. Лукашову у більшості постановок бути ініціатором яскравого художнього рішення.

Вже у першій своїй виставі на сцені театру імені М.Лисенка В. Лукашов пропонує незвичайну інтерпретацію опери П.Чайковського “Чародійка”, яка доти вирішувалась переважно у побутовому плані. Змінилась жанрова основа опери. Разом з диригентом А.Калабухіним, художником Л.Братченком і хормейстером Є.Конопльовою було створено поетичну легенду, яку склав народ про свою улюбленицю Куму. В інтерпретації В. Лукашова йдуть на харківській сцені й інші опери великого російського композитора - “Пікова дама”, “Євгеній Онегін” (диригент Я. Скибинський), “Юланта”.

Постановка “Пікової дами” 1978 року визнана на Україні кращим спектаклем класичної спадщини останніх років.

Реалістичні принципи музичної режисури не заважали митцеві добиватися поетичного узагальнення вистав, використовувати прийоми “умовного” театру.

Особливо це стосується експериментальних за жанром вистав-моноопер, де творча думка постановників, і перш за все, режисера, надає творам незвичайної сценічної побудови. Використано пантоміму, балет, введено «німі», але виразні персонажі, які підкреслюють найбільш важливі драматургічні моменти. “Волзька балада” була в цьому напрямку першим кроком. Але вже “Листи кохання” В.Губаренка засвідчили, що експеримент по створенню

нового синтетичного спектаклю на українській музичній сцені продовжено вдало.

У сценічній редакції “Запорожця за Дунаєм” С.Гулака-Артемівського В.Лукашов сміливо поєднав комедійний сюжетний струмінь з хвилюючою патріотичною темою, організував масові сцени як динамічне, емоційне, національне за характером видовище.

В.Лукашов розпочинав роботу в театрі, маючи 15-річний досвід викладацької роботи в театральному вузі. Понад 70-ти випускників Харківського інституту мистецтв готували з режисером дипломні роботи в оперній студії, серед них: народна артистка СРСР Н. Суржина, народні артисти УРСР Г.Ципола і Г.Калікін, солісти Великого театру СРСР І. Журіна і заслужена артистка УРСР Л. Сергієнко, багато інших відомих співаків.

Вистави: “Чародійка” (1974), “Пікова дама” (1979) П.Чайковського, “Запорожець за Дунаєм” С.Гулака-Артемівського (1978), “Дон Карлос” (1984), “Аїда” (1987) Дж.Верді, “Кармен” Ж.Бізе (1977, 1994).

З 1996 р. В.А.Лукашов – генеральний директор, художній керівник Національної філармонії України (Київ).

Біографічні довідки:

Лукашов Володимир Анатолійович // Український Радянський Енциклопедичний Словник. – К., 1987. – Т. 2. – С. 298.

Лукашов Володимир Анатолійович // Мистецтво України : біогр. довід. / за ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С. 376-377.

Про В.А.Лукашова:

Александров А. Призвание – режиссер / А.Александров // Крас. знамя. – 1985. – 14 нояб.

Беленкова И. Главный режиссер [Харьковского театра оперы и балета им. Н.Лысенка] / И.Беленкова // Крас. знамя. – 1976. – 1 апр.

В гостях у Харькова – Севилья : [премьера оперы Бизе «Кармен» на сцене Харьк. театра оперы и балета в постановке В.Лукашова] // Событие. – 1994. – 21 мая.

Вохромєєва А. Ювілейний рік Володимира Лукашова / А.Вохромєєва // Молодь України. – 2006. – Черв. (№ 25). – С. 14.

Класика і сучасність – поруч : театр опери і балету на порозі нового сезону : [голов. режисер – В.А.Лукашов] // Соціаліст. Харківщина. – 1980. – 21 жовт.

Лукашов В. Театр – композитор – вистава / В.Лукашов // Культура і життя. – 1988. – 27 берез.

Русанова Л. Людина “галантної доби” / Л.Русанова // День. – 2006. – № 73. – С. 7.

Чепалов О. Покликання – режисер / О.Чепалов // Театр. Харків. – 1983. – № 2. – С. 2-5.

Шумський Д. Цей складний і гарний світ : [про гол. режисера Харк. театру опери та балету] / Д.Шумський // Соціаліст. Харківщина. – 1980. – 27 лип.

* * *

Лукашов Володимир Анатолійович // Друковані праці викладачів та співробітників

Харківської державної академії культури (1947-1998). : бібліогр. покажч.: у 2 ч. Ч. 2 / Харк. держ. акад культури; уклад.: С.В.Євсеєнко [та ін]. – Х., 2004. – С. 68.

25 травня

**120 років від дня народження
Федора Васильовича
Пільгера**

Пільгер Федір Васильович, український вчений, ветеринар. Народився 25 травня 1761 р. в м. Вецлар у Німеччині. Після закінчення Ерлангенського університету в 1779 р. займався практичною ветеринарією, збирав та класифікував матеріал для наукових досліджень, використовував нетрадиційні підходи до розв'язання соціальних проблем. У 1801–1803 рр. Ф.Пільгер видавав наукову роботу “Систематичний посібник з теоретичної та практичної ветеринарії”. У 1802 р. йому присвоєно звання професора Гессенського університету за наукові розробки з питань вивчення хвороб людей та тварин. Науковець став відомим в середовищі фахівців.

У 1806 р. Пільгер переїхав до Харкова і очолив кафедру ветеринарії, викладавав курс на медичному факультеті університету. Одночасно вчений практикував. Крім ветеринарного обслуговування, він успішно лікував людей. Федір Васильович невдовзі стає популярною і поважною людиною в Харкові.

У 1807 р. Ф.Пільгер запропонував адміністрації університету створити на базі ветеринарної кафедри ветеринарне відділення з метою підготовки в Харкові ветеринарних лікарів-практиків. Проект науковця отримав одностайну підтримку на факультеті, його ухвалила Рада університету, але через відсутність коштів він не був реалізований.

У 1817 р. Пільгер заснував перший вітчизняний ветеринарний журнал “Український домовод”, публікації якого містили популярну інформацію про розведення свійських тварин та лікування худоби, птиці, бджіл та ін.

Не все те, що було задумано, вдалося здійснити професору, але те, що було започатковано, мало велике значення для розвитку ветеринарної освіти в Харкові.

Помер Федір Васильович Пільгер у квітні 1828 р., його поховано у Харкові.

Спадкоємцем справи вченого виступає сьогодні Харківська зооветеринарна академія, де діють наукові школи на чолі з провідними науковцями, які здобули світове значення.

Біографічні довідки:

Баженко С.В. Пильгер Федор Васильевич / С.В.Баженов // Украинская Советская энциклопедия. – К., 1982. – Т. 8. – С. 251.

Пильгер [Электронный ресурс] // Словари и энциклопедии на Академике. – Режим доступа: http://dic.academic.ru/dic.nsf/brokgauz_efron/79687/Пильгер

Пильгер // Энциклопедический словарь / изд.: Ф.А.Брокгауз, И.А.Ефрон ; под ред. К.К.Арсеньева, Ф.Ф.Петрушевского. – СПб., 1894. – Т. 12, кн. 23. – С. 604.

Пильгер Федір Васильович // Український Радянський Енциклопедичний Словник. – К., 1987. – Т. 2. – С. 685.

Пильгер Федір Васильович // Українська Радянська Енциклопедія. – К., 1963. – Т. 2. –

С. 205.

Про Ф.В.Пільгера:

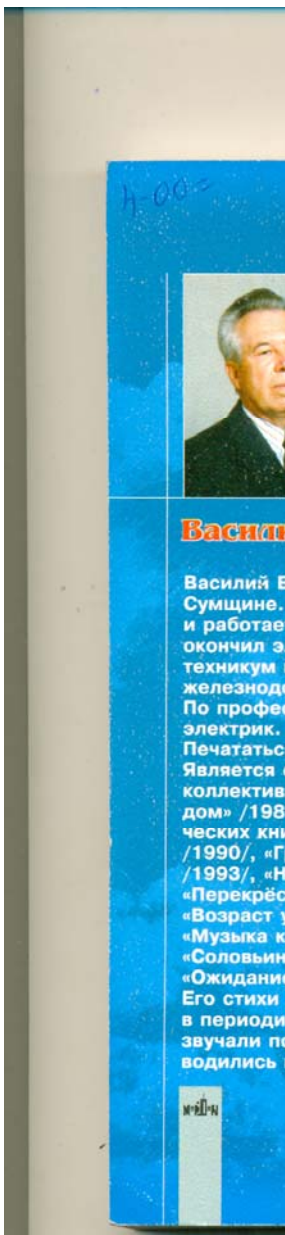
Апатенко В. Ф.В.Пільгер – засновник харківської ветеринарної школи / В.Апатенко, В.Бульба // Слобід. край. – 1996. – 16 лип.

Мелихов В. Театр одного ветеринара : [об одном из первых проф. Харьк. ун-та] / В.Мелихов // Харків'яни. – 2003. – 29 квіт.-7 трав. (№ 17/18). – С. 2.

Мелихов В. Театр одного ветеринара : исполняется 180 лет со дня смерти одного из первых проф. Харьк. ун-та Ф.В.Пильгера / В.Мелихов // Харьк. известия. – 2008. – 6 мая. – С. 8.

5 червня

**75 років від дня народження
Василя Романовича
Воргуля**

Воргуль Василь Романович, український поет. Народився 5 червня 1936 р. в с. Жигайлівка Тростянецького району Сумської області в селянській сім'ї. У 1940 р. переїхав з батьками в с. Зибіно Борисівського району Курської (нині Белгородської) області, де проживав до 1953 р., закінчив Зибінську семирічну школу. У шкільній стінгазеті і з'явилися його перші вірші.

У 1953 р. вступив до Харківського технікуму залізничного транспорту (у 1955 р. перейменовано в електромеханічний) на відділення "Проводовий зв'язок». По закінченні технікуму проходив строкову службу в Радянській Армії. У 1957 р. у газеті "Советский танкист" було вперше надруковано його вірші.

У 1966 р. закінчив Харківський інститут інженерів залізничного транспорту, факультет автоматики, телемеханіки й зв'язку. Працював на Південній залізниці.

З 1963 по 1998 рр. служив в органах безпеки. Йому присвоєно звання "Почесний співробітник Служби безпеки України». Нагороджений медалями.

З 1975 р. за порадою московських поетів М.Старшинова та І.Урлина відвідував літературну студію при будинку культури будівельників, де часто виступав перед аматорами поезії зі своїми новими віршами, у 1985 р. перейшов до студії при Харківському відділенні СП України. В той час активно публікувався на сторінках періодичних видань.

Василь Воргуль є одним з авторів колективного збірника “Отчий дом” (1989) та автор поетичних книжок: “Притяжение” (1990), “Грозы над нивой” (1993), “Перекрестки надежд” (1995), “Возраст удивления” (1996), “Музыка костра” (1998), “Соловьиный дождь” (2000), “Ожидание солнца” (2001), “Лицо ветра” (2002), “Светящаяся тишина” (2008).

У своїй творчості поет використовує традиційні форми віршування. Віддає перевагу сонету. Опублікував три вінки сонетів. Вдається йому й верлібр. Перекладає з української.

Поезія Василя Воргуля музична, оснащена точними, дзвінками римами, пронизана любов'ю до рідної Слобожанщини, повагою до людини праці. Поетові властиве почуття іронії й самоіронії. Разом з тим у його творчості звучать ноти тривоги за долю отчого краю. Василь Воргуль - майстер неологізму, образу, деталі.

У 2007 р. за “чувство великой Родины в поэзии” Василь Воргуль став лауреатом премії ім. Едуарда Володіна (Москва).

В.Воргуль виступає на радіо й телебаченні. Його вірші перекладено українською мовою. Є членом творчої асоціації літераторів «Слобожанщина».

Біографічні довідки:

Василь Воргуль // Хрестоматія з літератури рідного краю. – Х., 2001. – С. 241.

Василь Воргуль // Письменники Харкова : довідник. – Х., 2003. – С. 213-214.

Воргуль Василий Романович [Электронный ресурс] // Биография. ru : биограф. энцикл.– Режим доступа: http://www.biografija.ru/show_bio.aspx?id=19559

Воргуль Василий Романович [Электронный ресурс] // Все обо всем: электрон. энцикл. – Режим доступа <http://www.huella.ru/select.php?idf=26013&fks=18>

Воргуль Василий Романович [Электронный ресурс] // Словари и энциклопедии на Академике. – Режим доступа: http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_biography/131133/Воргуль

Твори В.Воргуля:

Возраст удивления : стихи / В.Р.Воргуль. – Х. : Майдан, 1996. – 152 с.

Лицо ветра : стихи / В.Р.Воргуль. – Х. : Майдан, 2002. – 192 с.

На заре : стихи / В.Р.Воргуль. – Х. : “Сенсация” КП “Трибуна”, 1994. – 128 с.

Ожидание солнца : стихи / В.Р.Воргуль. – Х. : Майдан, 2001. – 184 с.

Перекрестки надежд : стихи / В.Р.Воргуль. – Х. : Майдан, 1995. – 144 с.

Притяжение : стихи / В.Р.Воргуль. – Х. : Прапор, 1990. – 79 с.

Светящаяся тишина : стихи. – Х. : Майдан, 2008. – 204 с.

Я заблудился в ямбовом саду : сонет / В.Р.Воргуль. – Х. : Майдан, 2008. – 140 с.

* * *

Белые ямбы; “Сорви, мой друг, запретный плод...”; “Чужды мне и цвет, и вкус, и запах...”; Тополиный сонет; Сельское ретро; Голубиная высота; “Поведай-ка, время, в

котором живу...”; Земной сонет; Обреченность : [стихи] / В.Воргуль // Слобожанщина. – 2003. – № 25. – С. 32-37.

В беге за честью не рви стремена [Электронный ресурс] : стихи / В.Воргуль // Русская Дубрава : Лит. портал. – Режим доступа: http://literature.do.am/publ/vorgul_vasilij_v_bege_za_chestju_ne_rvi_stremena/10-1-0-85

Владимиру Радионову : [стихи] / В.Воргуль // Крас. звезда. – 1996. – 20 янв.

Злой сонет; “Помидор...”; “Где-то в сено солнце село...”; “Въелось в житье прилично...” : [стихи] / В.Воргуль // Веч. Харьков. – 1996. – 15 авг.

Маршал Жуков; Баллада о лихости : [стихи] / В.Воргуль // Харьк. известия. – 2010. – 23 марта. – С. 7.

Ольха; Монолог на пашне; Вокзал; Рука; Отцовский суд; Баллада о летчике; Парад 1941 года; Маршал Жуков; Из детства; “Сколько лет прошло, сколько зим...”; “Встает, как будто из тумана...”; “Средь попавшей в беду земли...” : [стихи] / В.Воргуль // Славянин. – 2010. – Т. 2. – С. 131-141.

Сквозь раскаты грозы : Слобожанские песни [Электронный ресурс] : [стихи] / В.Воргуль // Русское воскресение. – Режим доступа: <http://www.voskres.ru/literature/poetry/vorgul2.htm>

Снежный триптих; Песня пахаря [Электронный ресурс] : [стихи] / В.Воргуль // Добро пожаловать в Харьков. – Режим доступа: <http://kharkov.vbelous.net/iambus/vorgul.htm>

* * *

“**А ты** бы убил раненую птицу?” : [отзыв о кн. В.Пенчукова “Подранок”] / В.Воргуль // Панорама. – 1997. – 20 верес. – С. 10.

Про В.Р.Воргуля:

Василенко П. Как трудно с правдой в сердце жить, когда учили полуправде : [о кн. “Грозы над нивой”] / П.Василенко // Веч. Харьков. – 1994. – 18 янв.

Василенко П. Нова книга – нове небо поета / П.Василенко // Слобода. – 2000. – 7 нояб.

Василенко П. Притяжение поэзии / П.Василенко // Веч. Харьков. – 1996. – 15 авг.

Имперская культура : Лауреаты премии имени Эдуарда Володина 2007 года [Электронный ресурс] : [В.Воргуль стал лауреатом премии “Имперская культура” за “чувство великой Родины в поэзии”] // Русское воскресенье. – Режим доступа: <http://www.voskres.ru/info/sobinfo86.htm>

20 липня

**70 років від дня народження
Миколи Івановича**

Козака

Козак Микола Іванович, український поет, публіцист, критик. Народився 20 липня 1941 р. в с. Чаплі Старосамбірського району на Львівщині в селянській родині. У 1953 р. родина переїхала на Одещину в с. Визирка. Після закінчення семирічки працював у колгоспі, фах муляра здобув у профтехучилищі. Згодом навчався в Одеському педагогічному інституті та Харківському індустріально-педагогічному технікумі, з яких був виключений за “політичну неблагонадійність”.

Змів низку професій – від муляра і пічника до газетяра і заступника директора Харківського профтехучилища № 20. З 1991 р. – відповідальний редактор видавничої фірми “Баркар” у Харкові, кореспондент канадського часопису “Нові дні”.

Вірші почав написати у 1954 р., публікуватися з 1964 р. Як поет і публіцист активно співпрацював у періодичних виданнях “Прапор” (“Березіль”), “Визвольний шлях”, “Українська думка” (Англія), “Нові дні” (Канада), “Наше слово” (Польща), “Слобожанщина” (Харків). Член редколегії журналу “Зорі вечорові” (Одеса).

У 1992–1994 рр. - голова секретаріату ОУН(б), член світового Проводу ОУН.

Спільно з О.Ковальновою, В.Боровим та В.Верховенем упорядкував і видав книгу репресованих поетів “Очима серця” (1993). Підготував до друку антологію поезій “Сніг життя” (у 3-х книгах).

Творчість поета пристрасна і самобутня, сповнена бунтарським духом, непримиренністю до рабства і зла. У ній – синівська щирість і любов до рідної землі.

Автор книжок поезій: “Розмова з матір'ю” (1976), “Молитва” (1995), “Бунтівний вітер” (2000), “Моє шаленство” (2002), “Народи мені сина” (2004), “Померти у сідлі” (2007), “Червона ніч” (2007).

Лауреат літературної премії ім. О.Олеся, міжнародної премії Фонду Водяників-Швабінських (2004) та Вільного університету (2006).

Член Національної спілки письменників України з 2003 р.

Біографічні довідки:

Микола Козак // Хрестоматія з літератури рідного краю. – Х., 2001. – С. 275-277.

Микола Козак // Письменники Харкова : довідник. – К., 2003. – С. 250.

Микола Козак // Слобожанська яса : антологія громад. лірики кінця XVII – початку XXI століть. – Х., 2006. – С. 622.

Ткаченко О.Г. Козак Микола Іванович / О.Г.Ткаченко // Літературна Харківщина : довідник. – Х., 1995. – С. 178.

Твори М.І. Козака:

Молитва : поезія / М.І.Козак. – Х. : Майдан, 1995. – 112 с.

Рец. Бежина Н. Камінна сльоза : [про кн. “Молитва”] / Н.Бежина // Панорама. – 1995. – Авг. (№ 33). – С. 6.

Рец. Земляна Т. Його поезія – то лагідність і гнів : [про кн. “Молитва”] / Т.Земляна // Панорама. – 1997. – 22 берез.

Гостєва З.П. Невідправлені листи / З.Гостєва; Уламки райдуги / О.Ковалевський; Народи мені сина / М.Козак : поезії : (три книги в одній). – Х. : Слобожанщина, 2004. – 216 с.

Червона ніч : поезії / М.Козак. – Х. : Майдан, 2007. – 180 с.

* * *

“**Ані** донечки, ані сина...”; “Чуєте, дятел застукав...”; “Збігає літечко по травах...” : [вірші] / М.Козак // Слобода. – 1996. – 31 юля.

Живуть тополі у мені; “Одне закриють око-вечір...”; “Я, мов птаха...”; Пам’яті Юзі; Березнева рапсодія актрисі Людмилі Захарчук; Сіркове серце; Двоколос; “А мати думає про сина...”; Етюд : [вірші] / М.Козак // Дзвін. – 1995. – № 2. – С. 11-13.

Журба-гора; Житняки; Перед боєм; Невідомі могили; Ранок у гуцульському селі; Перший сніг : [вірші] / М.Козак // Прапор. – 1989. – № 10. – С. 111-114.

“**Зацвіла** черемуха під вікном...” : [вірш] / М.Козак // Слобід. край. – 1996. – 7 трав.

“**Не стань** журбою...”; Дай мені в дорогу динаміту; Верніться мамо!; Ти моя берізка білокора : [вірші] // Вечір. Харків. – 1991. – 12 квіт.

Памяти племянницы Юзи; “Лишь звезды... Только ветер шумный...” : [стихи] / М.Козак ; пер. с укр. А.Мирошниченко // Веч. Харьков. – 1996. – 20 юля.

Присвячення; Золотий вітер; Дивність; Дай мені в дорогу динаміту...; Доля; Молитва; Двоколос : [вірші] / М.Козак // Веч. Харьков. – 1995. – 8 авг.

Хижаки; Дивність; Коромисло; Літечко; Горлиця, Деревце : [поезії] / М.Козак // Веч. Харьков. – 2001. – 6 сент.

Червона радість : [вірш] / М.Козак // Соціаліст. Харківщина. – 1975. – 13 квіт.

* * *

Танцює бджола на квітці; Плаче птаха на хресті : [оповідання] / М.Козак // Панорама. – 1998. – 4 січ. – С. 6.

* * *

Дух вільного слова : [про іст. повість А.Стожука “Під мурами Острозькими”] / М.Козак // Слобід. край. – 2008. – 13 листоп. – С. 7.

Зорано словом : [про харк. письменника В.Полянецького] / М.Козак // Слобода. – 1999. – 20 апр.

Його душа не змаліла : [В.Лагозі – 80 р.] / М.Козак // Панорама. – 1998. – № 44. – С. 12.

Крізь боління і боріння : [про харк. поета М.Мельниченка] / М.Козак // Слобожанщина. – 2000. – № 14. – С. 181-183.

Мазур В. “Народ нікому не спинити...” : [про діяльність Укр. Повстан. Армії: інтерв’ю

з головою Крайов. Ради Укр. конгр. Ком. Америки В.Мазуром / записали М.Козак, А.Тесло] // Слобід. край. – 1993. – 26 січ.

Майстер : (слово про подвижника і навчителя [поета В.Борового]) / М.Козак // Панорама. – 1997. – 2 серп. – С. 5.

Майстер першої руки : штрихи до портрета [І.Муратова] / М.Козак // Визвольний шлях. – 2001. – № 4. – С. 95-97.

“Мрії у небі калиною завітли...” : [вірші] / М.Козак; передм. В.Борового // Слобід. край. – 2005. – 28 трав.

Синьоока замріяність душі : [про харк. поетесу Л.Нікуліну] / М.Козак // Панорама. – 2001. – 30 листоп. – С. 14.

Слово, мовлене до серця : [про кн. поезій О.Ковалевського “В сувої слова Нечерствого”] / М.Козак // Рідна шк. – 2009. – № 3 (берез.), ч. 1 (152). – С. 10-12.

Сувор ніжність : [поезія Н.Супруненко] / М.Козак // Рідна шк. – 2008. – № 11 (листоп.), ч. 3 (151). – С. 9-10.

Про М.І. Козака:

Боровий В. Душа поета – житнє небо / В.Боровий // Веч. Харьков. – 1995. – 8 авг.

Егоров А. Национальний менталитет на фоні історического сюрса : [о новий кн. стихов «Моє шаленство»] / А.Егоров // Веч. Харьков. – 2003. – 14 янв.

Ковальова О. Бунт триває : [рец. на кн. “Бунтівний вітер”] / О.Ковальова // Визвольний шлях. – 2001. – № 12. – С. 112-114.

Ковальова О. Неторовані стежки / О.Ковальова // Панорама. – 1991. – № 23. – С. 8.

Мироненко А. Міра шаленості нашої, безумства душ! : [відгук на кн. “Майдан”] / А.Мироненко // Панорама. – 1996. – № 27. – С. 5.

Мирошниченко А. Поету Миколі Козаку – 55! / А.Мирошниченко // Веч. Харьков. – 1996. – 20 юлія.

Сватенко В. Бунтівне перо поета / В.Сватенко // Козак М. Червона ніч : поезії / М.Козак. – Х., 2007. – С. 3-8.

Чигрин В. Незаплямована совість нації / В.Чигрин // Панорама. – 1998. – 4 січ. – С. 6.

26 жовтня

**70 років від дня народження
Агнеси Володимирівни
Дзвонарчук**

Дзвонарчук Агнеса Володимирівна (справжнє прізвище Свиначчук), українська актриса, педагог. Народилася 26 жовтня 1941 р. в м. Ішим Омської області Російської Федерації. У 1962 р. закінчила Харківський театральний інститут. У цьому ж році почала свою акторську діяльність у Харківському українському драматичному театрі ім. Т.Шевченка, де панувала атмосфера високого творчого підйому багатьох відомих акторів-березильців, що вплинуло на формування її як акторки, як особистості, як людини.

За 50 років роботи в театрі провідна актриса театру зіграла безліч ролей. Агнеса Володимирівна - акторка мисляча, що тонко відчуває стиль і форму; її героїні – натури цільні й глибокі – Софійка (“Каса маре” Й.Друце), Фрося (“Розплата” О.Корнійчука), Марійка (“Перекоп” І.Кавалерідзе), Клементина (“Забути Герострата” Г.Горіна), Софія (“Безталанна” І.Карпенка-Карого), Королева Єлизавета, Регана (“Річард III”, “Король Лір” В.Шекспіра), Сестра Крисчет (“Політ над гніздом зозулі” за К.Кізі) та інші.

Народна артистка України з 1997 р. Лауреат муніципальної премії 2001 р.

У 1990 – 1994 рр. А.В.Дзвонарчук викладала у Харківському інституті мистецтв.

Біографічна довідка:

Седунова О.А. Дзвонарчук Агнеса Володимирівна / О.Седунова // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2007. – Т. 7. – С. 539.

Про А.В.Дзвонарчук:

Дзвонарчук Агнеса Володимирівна [Електронний ресурс] : [фотогр.] // Харківський державний академічний драматичний театр ім. Т.Г.Шевченка. – Режим доступу: <http://www.theatre-shevchenko.com.ua/actors/index.php?sort=3>

Киктева Т. Личность и успех / Т.Киктева // Время. – 1991. – 26 окт.

Олесова И. “Мы гордимся вами, талантливыми, влюбленными в свое дело людьми” : [о присуждении муницип. премий 2001 г. работникам культуры и искусства: среди др. А.Дзвонарчук] / И.Олесова // Панорама. – 2002. – 4 січ. – С. 3.

Седунова Е. Ретивая Агнесса не любит славословий / Е.Седунова // Время. – 2001. – 30 окт.

1896

115 років з дня заснування
корпорації
“Бісквіт – Шоколад”

Торгова марка “Бісквіт – Шоколад” об’єднує дві фабрики – АТ “Харківська бісквітна фабрика” і АТ “Кондитерська фабрика “Харків’янка” і виробляє понад 120 найменувань борошняних і 150 цукристих кондитерських виробів. Це печиво, вафлі, вафельні трубочки, рулети, торти, карамель, цукерки, зефір, ірис, мармелад, драже.

Початком промислового виробництва кондитерських виробів у Харкові вважають 1896 рік, коли була заснована кондитерська фабрика Жоржа Бормана, який став постачальником Імператорського двору. Додержання кращих традицій рецептур і постійна робота над створенням нової оригінальної продукції дозволяють кондитерам ТМ “Бісквіт – Шоколад” задовольнити смак будь-якого споживача.

Сьогодні підприємства працюють на устаткуванні провідних світових фірм і використовують високоякісну натуральну, екологічно чисту сировину. Сучасні технології виробництва, застосування нових пакувальних матеріалів з високою бар’єрною здатністю забезпечують збереження споживчих і смакових якостей кондитерських виробів протягом 6 місяців.

У 1999 р. харківські кондитери першими серед українських підприємств харчової промисловості отримали сертифікат системи якості міжнародного стандарту ISO 9001, були акредитовані в США і Німеччині. У 2002 р. підприємство стало єдиним в Україні, на якому було впроваджено міжнародний стандарт безпеки продукції – система ХАССП, гарантія зберігання здоров’я споживачів.

Продукція харківських кондитерів – це оптимальне співвідношення “якість – ціна”, широкий асортимент, вигідні умови співробітництва з оптовими покупцями. Вироби добре знані не лише в Україні, але й експортуються до Росії, Казахстану, Вірменії, Азербайджану, Киргизстану, Молдови, Латвії, Литви, Естонії, Монголії, Ізраїлю, США, Канади, Німеччини.

Свідченням довіри покупців, визнання спеціалістів є чисельні нагороди конкурсів, виставок в Україні та її межами. Продукція ТМ “Бісквіт – Шоколад” неодноразово відзначалася золотими медалями Національного рейтингу “Краща торгова марка України”. У 2003 р. печиво з шоколадом “Презент” стало переможцем Всеукраїнського конкурсу якості продукції “100 кращих товарів України”, а карамель “Престиж” і бісквітні рулети стали лауреатами цього конкурсу.

У 2010 році конкурс, який традиційно проводиться в рамках національної виставки “Барвіста Україна”, приніс диплом переможця і медаль Харківській бісквітній фабриці за продукцію “Венский пирог”.

Акционерное общество закрытого типа "Харьковская бисквитная фабрика" [Электронный ресурс] // Украина сегодня : каталог ведущих предприятий Украины. – Режим доступа: <http://www.rada.com.ua/rus/catalog/8868/>

"Бисквит-Шоколад"[Электронный ресурс] : офиц. сайт. – Режим доступа: <http://www.biscuit.com.ua/>

ТМ “Бісквіт – Шоколад” // Харків – 350. Історія, сучасність, стратегія розвитку : іст.-екон. огляд / за заг. ред. акад. АЕН України В.Ж.Майорченка. – Х., 2004. – С. 315.

* * *

Величко Ю. Добродійність як життєва потреба : [соц. проекти корпорації “Бісквіт-Шоколад”] / Ю.Величко // Губернія. – 2009. – № 9. – С. 2-3.

Вовк Н.В. Исследования потребительского рынка кондитерских изделий : [в т.ч.

корпорація «Бисквіт-Шоколад»] / Н.В.Вовк // Управління розвитком. – 2009. – № 19. – С. 64-65.

Гук Н. “Харьковчанка” радуєт сладкоежек : [конд. ф-ка “Харьковчанка”] / Н.Гук // Раб. газ. – 2001. – 20 апр.

Джерелянський Л. Скарб, що не купується за гроші : [корпорація “Бісквіт – Шоколад”] / Л.Джерелянський // Губернія. – 2010. – № 1. – С. 2-3.

Джерелянський Л. “Етика” означає “мораль” : [корпорація “Бісквіт – Шоколад” та її дир. А.Коваленко] / Л.Джерелянський // Губернія. – 2010. – № 2. – С. 14-15.

Дрозд Н. Харьковское – значит лучшее : [о харьк. бисквит. ф-ке и ф-ке “Харьковчанка”] / Н.Дрозд // Слобода. – 2000. – 28 апр.

Самбур А. В соревновании со “Сникерсом” : [беседа с генер. дир. Харьк. кондитер. ф-ки А.Самбуром] // Панорама. – 1995. – Дек. (№ 50). – С. 5.

Самбур А. Харьковской кондитерской фабрике 100 лет : [рассказ дир. ф-ки / записал Ю.А.Кулик] // Панорама. – 1997. – 12 квіт. – С. 4, 13.

Тимофеева А. 110 лет шоколадной империи : [кондитер. ф-ка “Харьковчанка” отметила свой юбилей] / А.Тимофеева // События. – 2006. – 19-25 окт. – С. 5.

Іменний список до II розділу

Аверченко А.Т.
Айзенштадт В.К.
Акименко Ф.С.
Алчевська Х.Д.
Алчевський Г.О.
Алчевський І.О.
Антонов О.К.
Антонов-Дружинін П.П.
Апальков В.В.
Атрощенко В.І.
Ахієзер О.І.
Багряний І.
Байдебура П.А.
Бакіров В.С.
Балабан Б.О.
Балабуєв П.В.
Балабуха К.Х.
Барабаш Ю.Я.
Барабашов В.А.
Барановський Г.О.
Баркалов О.С.
Бахтін М.І.
Башура Г.С.
Беклемішев В.О.
Бенгус В.З.
Беркос М.А.
Бернес М.Н.
Бесєдін С.Ф.
Біблик В.В.
Білецький А.О.
Білінник П.С.
Близнецов Г.О.
Блох Л.А.
Бойко В.С.
Бондар П.М.
Борисенко В.М.
Борисов В.Т.
Брауде С. Я.
Брижаха О.П.
Бронзов-Єгоров І.Л.
Буланкін І.М.
Бурачек М.Г.
Бутковський П.О.
Бучма А.М.
Вакуленко В.Д.

Валяшко М.О.
Васильєв В.С.
Вейнберг П.І.
Вериківський М.І.
Веркіна Т.Б.
Вимер І.І.
Владко В.М.
Вольвачівна М. 2
Воргуль В.Р.
Воробйов В.П.
Воробйов С.О.
Вороний М.К.
Вухналь Ю.
Гайденко І.А.
Ганоцький В.Л.
Гінзбург О.М.
Глаголін О.Б.
Глебов В.О.
Говоруха-Отрок Ю.М.
Гомон М.Л.
Гонорський Р.Т.
Гончаренко О.Г.
Гордон В.М.
Горовиць О.Й.
Гороховська М.К.
Готвянська Г.Г.
Гофунг Ю.М.
Греченко В.М.
Григор'єв С.В.
Гримайло Я.В.
Гриньов Б.В.
Гуданов Є.О.
Гуртовий М.І.
Данилов О.С.
Данильчишин Ю.М.
Дев'янін А.М.
Дедюлін О.В.
Джигурда О.П.
Джурмій Л.М.
Дзвонарчук А.В.
Димарський Н.О.
Димшиць Д.Т.
Доленг М.
Досвітній О.
Драненко Г.О.
Дубовий І.Н.
Дяченко В.П.
Естрович В.А.
Євса І.О.

Єфремов С.О.
Єщенко Н.О.
Жбаков Ю.П.
Железняк Г.В.
Жихарєв О.В.
Жуков Б.В.
Загоскін І.І.
Загоскін С.І.
Залеський В.К.
Зарудний С.І.
Золотухін В.М.
Іванов В.Г.
Іванов М.Ф.
Ісіченко І.А.
Кабиш І.Є.
Калашник В.С.
Каневський Д.І.
Карасик В.М.
Каринська В.А.
Касьянов О.М.
Кац З.М.
Кацевич С.М.
Каширіна Г.М.
Кеворкян К.Е.
Ке-Ша І.П.
Кириченко В.О.
Кіпріанов А.І.
Ковалевський М.М.
Коваль М.П.
Ковальов В.І.
Коган Ф.С.
Козак М.І.
Козаченко Г.Я.
Копичко В.П.
Корецький Ю.В.
Корнеєнко Б.М.
Коротєєв К.А.
Космачов Г.С.
Котляров Б.І.
Кошкін В.М.
Крамаренко Л.П.
Красовицький Б.М.
Кривуля О.М.
Кривцов В.С.
Кропоткін Д.М.
Куделко С.М.
Кудрявцева О.М.
Кузнець С.
Кузнецов М.С.

Кучер В.С.
Кушнарьов Є.П.
Лазаренко О.А.
Лазарев Б.Г.
Лактионов М.І.
Левченко А.С.
Левченко П.О.
Лещенко В.В.
Лісовий В.М.
Лісовий П.А.
Лісовський Л.Л.
Лобода І.І.
Логвинов Д.Д.
Лукашов В.А.
Лукашов І.І.
Лукін М.П.
Мазоренко Д.І.
Маляр В.М.
Мальцев П.М.
Мандрика І.К.
Манжура І.І.
Манізер М.Г.
Мар'єнко Ф.С.
Маркевич М.Б.
Мартинович П.Д.
Масельський О.С.
Масленніков М.А.
Маторин А.Д.
Мегмедов Г.І.
Мельников-Разведенков М.Ф.
Мироненко В.Ф.
Мірошніченко Є.С.
Мірошніченко І.Є.
Млотковська Л.І.
Мухачов П.М.
Мушник С.М.
Наливайко В.Б.
Нансен Ф.
Никодим (Руснак)
Оболенський І.М.
Овчаренко Д.П.
Олексієнко О.М.
Омельченко В.М.
Онуфрієнко Ю.І.
Остроградський М.В.
П'янов В.Я.
Павловський Б.
Паліцин О.О.
Палюмбецький О.І.

Панч П.
Пасічник Т.Д.
Паторжинський І.С.
Пилипенко С.В.
Пилипчук М.Д.
Пільгер Ф.В.
Погорелов І.М.
Покотило М.Ф.
Покровський Б.С.
Поліщук Т.В.
Полфьоров Я.Я.
Полякова К.І.
Попов М.І.
Прокопенко І.Ф.
Прокудін Ю.М.
Проскура Г.Ф.
Рачинський П.Б.
Рвачов В.Л.
Реминяка В.І.
Рибаков М.Х.
Рижський І.С.
Рославський-Петровський О.П.
Рубан В.Г.
Савченко В.М.
Саєнко О.І.
Самойлов П.В.
Сапеляк С.Є.
Світличний Є.П.
Северин І.М.
Селіхов Г.В.
Семко М.Ф.
Сенченко І.Ю.
Сильванський М.Й.
Синельников К.Д.
Синельников Р.Д.
Скворцов М.Є.
Слісаренко О.А.
Слуцкін А.О.
Соболев Ф.М.
Соболев Ю.В.
Соленик К.Т.
Соловійов М.М.
Станішевський Ю.О.
Стеблянко О.І.
Страхов А.Й.
Сук В.І.
Таньпетер К.А.
Тарапов І.Є.
Тартаковський С.М.

Твердохліб К.Г.
Тимошенко С.П.
Тичина П.Г.
Тиц О.О.
Тодоров П.П.
Толока В.Т.
Трашутін І.Я.
Треньов К.А.
Третьяков Р.С.
Тютюнник Г.М.
Удовенко О.І.
Ушкалов Л.В.
Фертик С.М.
Фінаровський Г.А.
Хавкіна Л.Б.
Цапко Г.А.
Черкашин Р.О.
Чернай О.В.
Черновецький Л.М.
Чмельов С.П.
Чорний М.К.
Чубарь В.Я.
Швалб М.Г.
Шейко В.В.
Шерстюк Т.Г.
Шкляревський Г.І.
Школьник А.С.
Шрамко Б.А.
Штонда Г.Є.
Шубников Л.В.
Шульженко К.І.
Щербак О.В.
Ярмиш О.Н.
Ястребов І.П.
Яшинов Ф.Д.

64

ЗМІСТ

Хроніка подій з історії Харківщини на 2011 рік	
Знаменні та пам'ятні дати Харківщини на 2011 рік	
Матеріали на допомогу відзначення знаменних і пам'ятних дат на 2011 рік	
Космачов Георгій Сергійович	
Лукашов Володимир Анатолійович.	
Пільгер Федір Васильович.	
Воргуль Василь Романович.	
Козак Микола Іванович.	
Дзвонарчук Агнеса Володимирівна.	

Корпорація “Бісквіт – Шоколад”	
Іменний список до II розділу	